

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati: do 30 petič 2 D, do 100 vrt 2 D 50 p, večji inserati petič vrsta 4 D; novice, poslano, izjave, reklame, preklic beseda 1 D. — Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D.

Upravištvu: Knafljeva ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.
Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poština plačana v gotovini.

Garancijski pakt.

(Kritične opombe k naši zunanji politiki.)

Vsa naša javnost se še spominja besedi, s katerimi je naznanil domačemu in evropskemu svetu naš novi zunanji minister dr. Voja Marinković svoj nastop. V tistih besedah je govoril o zapadni demokraciji, o orijentaciji naše zunanje politike v smislu zapadne pacifizma. Imenoval je tudi imena, politike, s katerimi bo odslej Jugoslavija soglašala: Herriota in Macdonalda. Naš minister je bil v teh stvareh zelo zgovoren. Italijanski tisk je značilno molčal, ker je poznal na podlagi dobrih informacij italijanskega poslanstva naše kapacitete in ker je vedel, da se pacifična in demokracijska stremelja razvijajo samo iz globokih, zeni-jalnih osebnosti, nikdar pa iz povprečnih govornikov ali celo kričarjev. In to govorjenje o zapadni demokraciji, o pacifizmu in o novi smernici naše zunanje politike v smislu zapadne orijentacije se je sedaj po enem mesecu uradovanja g. Marinkovića izkazalo v resnici kot govorjenje plehkega moža brez resne volje in globokega političnega znanja. Dokazuje imamo pri roki!

Vzemimo naše razmerje do Italije. Ali se je v tem razmerju kaj izpremenilo? Ali je g. Marinković in njegov klerikalni opredeljevali Korošec kaj storil, kar bi upravičeno nazivali njegovo upravljanje zunanje politike, da je zapadno-evropska, demokracijska in pacifična? Komaj je izrekel svoje visokodoneče fraze, že se je podvizal demantirati italijanski diplomaciji smisel svojih besedi in je ohečal Rimu, da ostane vse pri starem. Še več! Konvencije in pogodbe, ki se še niso ratificirale in podpisale, so se zaključile šele po enomesečnem zunanjem političnem vanju g. Marinkovića. Državna meja v Sloveniji je sporna, gospodarske klavzule novih konvencij in trgovinske pogodbe še vedno nam na škodo, splošno razmerje do Italije pa mnogo manj pacifično in demokracijsko, kakor je bilo pod bivšo vlado in pod upravo zunanjega ministrstva g. Ninčiča. Teda je vsaj med Beogradom in Rimom zavladalo ozračje medsebojnega zaupanja in dobrohotnosti, danes ne moremo reči, da bi bil to razmerje novi minister zapadne demokracije in pacifizma poglobil ali pobil!

Naše razmerje do Bolgarske! Mnogo, mnogo hušje, kakor je bilo pod prejšnjo, »absolutistično in militaristično« vlado! Ali se je kaj na tem razmerju izpremenilo? Zadnjič je bil napaden naš vojaški ataše v Sofiji in Cankova vlada se ne upa nastopiti proti makedonskim kačakom, ki vpadajo na naše ozemlje in ki rujejo iredentistično proti naši Makedoniji. Časopisje bivšega opozicijskega bloka je stalno vnilo o naši bolgarski politiki, ki »pizziva« (!) Bolgarsko, ki ji ne da miru. Imenovali je Bolgarsko mirotno! Sedaj pošira novi zunanji minister svoje besede in vztraja pridno pri staniu »nezaujanja Bolgarske« ter ostentativno nasprotuje vsakemu zblizanju. Tu vidimo zopet razliko med velikimi obljubami zunanje politike v smislu demokracije in pacifizma ter med dejanji.

Še večje je to nasprotje v našem razmerju do zapadnih velisil! Pravkar je imela nova vlada naravnost idealno priliko, da dokaže svoje sočasje z »zapadno demokracijo in pacifizmom«, z g. Herriotom in Macdonaldom. Društvo narodov je predložilo državam sveta načrt garancijskega pakta, po katerem naj bi se države medsebojno obvezale za nekatere skunne nastope in skunne garancije v svrhu zaštite miru med narodi. Globokoplemeniti misel bi bila morala odjekniti v vsakem zunanjem ministru, ki čuti, kako se okolu nege vse oborožuje in kako mora to oboroževanje nuno privedi do oboroženih konfliktov. Kaj je na ta predlog odgovoril naš zunanji minister, naš zapadno-evropsko »avdični« in pacifični zunanji minister, naš Voja Marinković? Odgovoril je kratko in jedrnat! Naša država odklanja načrt ga-

Borba za temelje vidovdanske ustave.

Sedanja vlada pod Radićevo komando. — Stališče nacionalne opozicije. — Vlada skuša ublažiti svoje ukrepe z raznimi izgovori. — Revizija ustave?

— Beograd, 27. avgusta. (Izv.) V političnih in pravnih krogih tvori živahne in važne razprave prvovrstno politično vprašanje — vzpostavitev pokrajinske uprave odnosno obnovitev starega režima na Hrvaškem in v Slavoniji. Oba nasprotujoča si tabora — vlada in nacionalna opozicija — razvijata v javnosti odprto in ostro borbo. Obe stranki skušata braniti svoje nazore in stališče.

V vrstah samostojnih demokratov in radikalov razmotirajo vzpostavitev pokrajinske uprave na Hrvaškem kot velevažen dogodek, naredbo ministrskega sveta smatra opozicija z ozirom na to, kako je bila vzpostavitev tajno izvedena, kot prvi napad na narodno edinstvo in državno celokupnost, kot kršitev zakona in vidovdanske ustave, zlasti kot kršitev določil člena 95 ustave, ki opredeljuje pristojnost občinske, srezke in oblastne uprave. Iz teh razlogov, ker je vlada kršila temeljna določila ustave, so samostojni demokrati in radikali odločeni voditi najostrejši boj proti sedanjemu vladnemu režimu. Opozicija trdi in veli, da je bila ta kršitev zakona in ustave izvedena tajno, brutalno in na izdajniški način ter na povelje in željo Stjepana Radića, faktičnega voditelja in gospodarja sedanje vlade. Po mnenju opozicije bo imel ta protustavni odlok vlade težke posledice in lahko zada smrtni udarec vladi Ljube Davidovića, če se vzame v poštev znameniti surduliki govor Nj. Vel. kralja Aleksandra. To okolnost zlasti podčrtava, ker je bila vzpostavitev pokrajinske uprave v Zagrebu sklenjena baš v trenutku, ko je kralj v Surdulici naglašal nuno potrebo državne enotnosti. Opozicijski tisk danes krepko povdarja, da je pričakovati načelnega konflikta med krono in sedanjo vlado. Z veliko nepetostjo pričakujejo ti krogi kraljevega prihoda v Beograd, ki bo pojasnil razmerje med obema odločujočima faktorjema in če izbruhne resen konflikt, je gotova stvar, da pride do demisijske Davidovićevega kabineta.

Tako je mnenje opozicije, ki bo v nadaljnji borbi proti vladi skušala izkoristiti vsako slabost vlade, stoječe pod sugestivnim vplivom Stjepana Radića. Opozicija je z ozirom na zadnje dogodke zavzela napram vladi zelo nepomirljivo in nepopustljivo stališče.

V političnem svetu radi zagrebških vesti nastalo vznemirjenje so skušali vladni krogi in vladni eksponente na razne načine ublažiti ter prepričati javnost, da je bil akt vlade le »časovna pomena«, ves vladin tisk piše edinole o »časovnosti ministrske naredbe«. Samo za gotov čas naj bi bila odgodena likvidacija pokrajinske uprave na Hrvaškem in v Slavoniji in to radi množevitih administrativnih sporov, ki

jih ne more rešiti nobena inštanca.

V momentih velikega razburjenja je včeraj notranji minister dal vsem domačim novinarjem najrazličnejše uradne izjave, ki nosijo vse več ali manj značaj izgovorov, s katerimi skuša vlada prikriti dejanski položaj in obenem v javnosti parirati zanjo porazni vtis. Notranji minister n. pr. veli v neki izjavi, da tu ne more biti govora o kaki vzpostavitvi pokrajinske uprave. Formalno je bilo izvršeno samo to, kar je de facto že obstajalo dva ali tri mesece. Likvidacija je bila samaobsebi ustavljena, ker se je prišlo v zagato. Nastalo je mnogo administrativnih sporov, ki jih niso mogli rešiti inštančnim putem, ker ni bilo za nje inštanca. Pokrajinska uprava je začasno vzpostavljena, da se ti spori po njej rešijo. Čakati je dalje treba na nove zakonodajne odredbe in na nove sklepe ministrskega sveta. V drugi izjavi pravi notranji minister dalje, da je vlada smatrala za potrebno formalno odgovoriti likvidaciji pokrajinske uprave, dokler se ne ukrene vse potrebno, da se ta likvidacija izvrši mirno, redno in brez sporov. Odlok ministrskega sveta nima druge tendence, kakor to, da stori vse za redno izvršitev likvidacije (?).

V tem smislu piše vladin tisk. Današnja »Demokratija«, glavni vladin organ, objavlja vse izjave notranjega ministra brez vsakega daljšega komentarja.

Opozicijski tisk uporablja priliko, da ostro napada vlado in naglašja, da je vlada Ljube Davidovića kršila ustavo na povelje in željo Stjepana Radića. Današnje »Vreme« veli v političnem članku »Kršitev ustave«:

V trenutku, ko iz duš našega mnogotrpečnega naroda globoko odmevajo jasne, tople in rodoljubne kraljeve besede, ko je ves narod pred surduliki in v peškinih svečanostih, objavlja uradni list v Zagrebu odlok sedanje vlade o vzpostavitvi pokrajinskega namestništva. Brutalna kršitev ustave pomenja vzpostavitev pokrajinske uprave za Hrvaško in Slavonijo. Vlada g. Ljube Davidovića zada težak udarec pravemu značaju naše države, značaju, ki ji daje vso njeno pravno in moralno vrednost. Ona se postavlja nad zakon, nad temeljni državni zakon, ne imajoč dovolj moralnega poguma, da javno zahteva revizijo ustave, ker ni v položaju, da jo na ta način izvede, vsled česar je ona sklenila, da ignorira zakonske predpise, da krši ustavo, čeprav je nastopila z donečim geslom: »zakon in red«, kar je samoposebi umevno.

Današnja »Samouprava« kratko konstatira v članku »Vlada krši ustavo«, da je flagrantna kršitev ustave en dokaz več, da se danes v državni upravi nahaia vlada, ki je odločena kršiti

perilističnih (Nemčija in Italija) ter nezrelih držav (r. Marinković in drugi) in p. d. l. a, da bi se garancijski pakt izpolnil s splošno obvezo mednarodne arbitraže vseh spornih meddržavnih problemov. Vse države naj se ob. ejo, da bodo odslej predlagale svoja sporna vprašanja mednarodnemu razsodišču, kajti le na ta način bo mogoče obvarovati človeštvo pred novimi vojnami ter zagarantirati malim, izpostavljenim narodom miren razvoj. Na to idejo ni prišel naš novi zunanji minister, ki bi r. menila »aravnost« slajno rešitev balkanskega problema in balkanskega narodoževanja. In če bi drugače ne šlo, naj bi bil predlagal ta garancijski pakt »dodatno obvezo mednarodne arbitraže« — že vsaj za balkansko področje, za države Male antante in za Balkan. To bi bila velika konstruktivna ideja naše zunanje politike, ki jo mora pograbit naš zunanji minister z obema rokama, sicer bo tudi v bodoče ostala njegova beseda o orijentaciji napram zapadu in v smislu demokracije in pacifizma gola fraza brez resnega dejanja!

ustavi brez ozira na posledice. Nj. Vel. kralj je v svojem govoru v Surdulici izjavil, da se mora spoštovati zakon, ki je nad vsemi in za to vse veljaven. Teh značilnih in poštenih besed kraljevih ne spoštuje vlada Ljube Davidovića, ki posluša to, kar zahteva Stjepan Radić. List dalje pravi: »Kdo jamči, da sedaj Radić ne nažene vlade, da krši ustavo še v kaki drugi bistveni točki. Kam vodijo republikansko-separatistični eksponenti Ljubo Davidovića?»

— Beograd, 26. avgusta. (Izv.) Radićev kontrolor sedanje vlade posl. Ivan Predavec je včeraj popoldne zelo obširno razlagal množevitnim novinarjem stališče HRSS napram vladnim odlokom o vzpostavitvi pokrajinske uprave v Zagrebu. Iz celotne izjave je bilo logično konstatirati, da ima stvar zelo resen značaj in da se povrača stari režim na Hrvaškem in v Slavoniji. Predavac je zlasti povdarjal, da je verjetna možnost, da se skoraj prične z revizijo ustave (!).

Parlament bo zopet sklican?

V politični situaciji pride do zelo važnih sprememb?

— Beograd, 27. avg. (Izv.) List poročajo: Kakor zatrjujejo v dobro poučenih krogih, je toliko kakor gotovo, da bo narodna skupščina takoj po svečanostih v Peči sklicana na kratko zasedanje.

Splošno sodijo, da nastanejo v zvezi s sklicanjem parlamenta v političnem položaju nadvse važne spremembe.

Situacija vlade je silno kočljiva in težavna. Opozicija pripravlja interpelacijo na vlado radi zadnjih govorov Stjepana Radića in radi kršenja ustave z zopetno uvedbo banske časti na Hrvaškem.

Nemški parlament o londonski konferenci.

Glasovanje o Dawesovih načrtih. — Napetost v parlamentu.

— Berlin, 26. avgusta. Danes je državni zbor v drugem čitanju razpravljal o londonski konferenci in Dawesovem načrtu. Zakon, ki ga ima sprejeti nemški državni zbor k izvedbi načrta, je razdeljen v 4 skupine ter vsebuje: banke, industrijo, železniško mrežo in izvršilni zakon.

Posl. Dietrich (nem. nac.) je kritiziral izjavo državnega kancelarja, naglašujoč, da se nemški nacionalci nikdar ne bodo odrekli pravici kritike, tudi če bi bila ta vladi neprijetna. Zameri kancelarju, kako je sestavljal sedanjo vlado. Posl. Keil (soc. dem.) se je izjavil za predložene zakone. Posl. Kuhlenkämpf (n. l. s.) priporoča sprejem zakonov. Posl. Feder (nac. soc.) ni zadovoljen s predloženimi zakoni, ker značijo zaslužnje nemškega naroda internacionalnemu židovskemu kapitalu. Posl. Bernstorff (dem.) izraža upanje, da se bo nemški vladi posrečilo s Francijo doseči sporazum in zavarovati obstoj obeh držav.

Razprava je bila ob 21. prekinjena in se bo jutri ob 11. dopoldne nadaljevala.

Nemški nacionalci zahtevajo sprejem resolucije, ki naglašja, da postanejo Dawesovi načrti brez veljave, če se do 15. avgusta 1925. ne izvede izpraznitev Poruhria. Nemški nacionalci razun tega zahtevajo, da se debata konča v četrtek. Pred glasovanjem se imajo podati garancije, da se po sprejemu omogoči nova koalicijska vlada.

V četrtek se vrši tretje čitanje zakonov in končno glasovanje. V zbornici se delajo razni parlamentarni računi o glasovanju. Za sprejem zakonov je potrebna dvetretninska večina. Računajo, da se bo več nemških nacionalcev glasovanja vzdržalo in tako omogočilo sprejem. V vsakem slučaju je važen vsak glas.

Vlada je sklenila, da podpiše po svojem poslaniku v soboto zapisnik o londonski konferenci.

— Rim, 27. avgusta. (Izv.) V diplomatskih krogih z gotovostjo računajo, da bo definitivni podpis londonskega sporazuma objavljen dne 30. t. m.

Ker je francoska zbornica dala zaupnico vladi radi londonske konference, pričakujejo, da bo tudi nemški parlament sprejel londonski sporazum.

Francoski senat je odobril politiko Herriota.

— Pariz, 27. avgusta. (Izv.) Na treh plenarnih sejah je senat razpravljal o londonskem sporazumu in odobril dosedanjio politiko ministrskega predsednika Herriota. Za včerajšnjo sejo je vladalo največje zanimanje, ker je bil prijavljen kot govornik bivši ministrski predsednik Poincaré, ki je pričel ob 14.30 s svojim govorom v prisotnosti polnoštevilnega senata in ob napolnjenih tribunah. Ko je priznal trudapolno delo Herriotovo, je Poincaré ugotovil, da je bil ustvarjen Dawesov načrt, ko se je blizala pasivna rezistenca v Poruhriu svojem koncu. Govornik je dalje kritiziral Dawesove načrte z gospodarskega stališča. Herriot je kratko odgovarjal Poincaréju, na kar je bila debata zaključena.

Radikalni socialisti Martin je predlagal dnevni red, s katerim se izreka zaupanje senata ministrskemu predsedniku. Ta dnevni red je bil sprejet z 224 proti 40 glasovom.

Borzna poročila.

Ljubljanska borza.

trami 4—13 m dolgi 8/8, 8/10, 11/11, 11/13 13/16, 13/19, 16/19, 16/21, 19/24, 31/27, fr. meja bl. 450; stakete od 1 m 40 cm naprej, drobnj konec 2 1/2 cm, franko postaja Slovenija bl. 0.50; drogovci 4—8 dolž. na drob. koncu 5 m naprej franko naklad, postaja bl. 0.75; drva suha bukova 1 m dolžine za 100 kg franko meja 3 vag. den. 28, bl. 29, zaklj. 28; ogile vilano franko meja bl. 120; pšenica domača fr. Ljubljana den. 380; pšenica bačka fr. Bačka postaja bl. 370; pšenica fr. gorenjski mlin bl. 445; otrobi pšenični drobni fr. štajerski mlin bl. 235; otrobi pšenični srednje debeloti pap. večje par. Ljubljana 1 vag. den. 262.50, zaklj. 262.50; oves stari bački fr. Ljubljana bl. 280; laneno seme hrv. Zagorje par. Ljubljana 1 vag. den. 685, bl. 687, zaklj. 685; korusa defektna do 10% prompt dohava par. Ljubljana den 300; jabolka izbrana fr. meja den. 200; jabolka I. obrana post. sort. postaja rinfusa bl. 250; jabolka I. obrana v zabojih bl. 300; vino belo, dolensko, hrvaško ali štajersko fr. naklad, postaja den. 600; krompir novi fr. naklad, postaja den. 75; seno sladko prešano fr. Ljubljana den. 67.50.

Efekt: 2 1/2% drž. renta za voj. škodo 117—121, Ljublj. kredita 220, Mer. kantilna banka 116, Slavenska banka 100 —105 Celjska pos. 200, Prva hrv. šted. 915 Trbveljska prem. 480—505, zaklj. 485 Zdru. žene papirnice Veve 123—130, 4 1/2% kom. zad. drž. banke. 95.

Zagrebska borza.

Due 27. avgusta, Sprejeto ob 13.

Devize: Curih 14.96—15.06, Praga 382.40—241.40, Pariz 433.50—438.50, Newyork 79.50—80.50, London 360.05—363.05, Milan 353.75—356.75, Dunaj 0.1120—0.1140. Valute: dolar 78.50—79.50, lira —, 3.52. Efekt: 7% invest. pos. 1921 64, 2 1/2% drž. renta za ratnu štetu 114—119, Ljubljanska kredita 235—240, Centralna banka 32—35, Hrv. eskomptna banka 120 —121, Kredita banka Zgb. 122—123, Hil. potek banka 62—64, Jugobanka 114—115, Praštediona 915—920, Slavenska banka 105—108, Eksploatacija 115, Drava d. d. Osijek 975—990, Isis d. d. 58—65, Nihag 87, Gutman 1250—1290, Slaveks 275, Slavonija 89—91, Strojne tov. 150 Trboveljska 470—485, Veve 123—130.

INOZEMSKE BORZE.

— Curih, 27. avgusta. Današnja borza: Beograd 6.50, Praga 16.—, Newyork 533.25, London 23.97, Pariz 28.97, Milan 23.65, Berlin 1.27, Dunaj 0.0075 3/8.

— Trst, 27. avgusta. Predborza Beograd 28.15—28.25, London 101.40—101.50, Pariz 122—122.40, Newyork 22.50—22.575, Curih 422—424, Dunaj 0.0315—0.0318, Praga 67.75—68.

Konzulati v Ljubljani:

Češkoslovaška: Breg 8/L.
Belgija: Urad Ljubljanskega veleposla. Avstrija: Turjaški trg 4/II.
Italija: Zrinjskega cesta 3/L.
Portugalska: Dunajska cesta 33.
Francija: Dunajska cesta (Ljubljanska)

Beogradski komunisti proti Vanderveldu.

Krvavi pretepi med socialisti in komunisti. — »Proletariat ni mogel preprečiti vojne.«

— Beograd, 27. avgusta. (Izv.) Vodja belgijskih socialistov Vandervelde biva že več dni v Beogradu, kjer se skuša informirati o socialnem in gmošnem položaju našega delavstva in o socialističnem gibanju v naši državi. Njegovemu bivanju v Beogradu pripisujejo tako socialistični, kakor tudi vodilni politični krog važen pomen, ker vživa Vandervelde v socialističnem svetu velik ugled. Večjega pomena pa bo njegovo potovanje v Sofijo, kjer se bo točno informiral o vseh bolgarskih političnih priključkih. V Sofiji pripravljajo bolgarski socialisti Vanderveldu svečan sprejem.

Za sredi ob 17.30 je bilo napovedano v dvorani socialističnega delavskega doma zanimivo Vanderveldovo predavanje o »postanku in razvoju internacionalne«. Za to predavanje je vladalo povsod veliko zanimanje. V dvorani so se zbrali v velikem številu ne samo socialistično organizirani delavci pod vodstvom voditelja Topalovića, marveč tudi mnogi inteligenti vseh političnih struj in naziranj, v malem številu tudi fanatični komunisti, ki so že vnaprej sklenili, da bodo skušali z vsemi sredstvi predavanje razbiti in demonstirati proti Vanderveldu. Predavanju so prisostvovali tudi zastopniki tujakšnje diplomatije zbor.

Ko je ob 20. vstopil na oder Vandervelde, da bi pričel svoje predavanje, so zadoneli po dvorani klici komunistov: »Doli izdajalec! Doli minister kapitalistov! Doli lakaj buržujev! Živel Ljenuin!« Komunisti so zagnali velikanski hrup in trušč, da bi tako razbili predavanje. Socialistično delavstvo je takoj reagiralo in je prišlo do medsebojnega dejanskega spopada s palicami, stoli in pestmi. Bilo je več demonstrativnih ranjenih in neki delavec bolj

resno. Socialistom se je končno posrečilo pregnati razgrajče iz dvorane na cesto, kjer so se spopadi nadaljevali. Komunisti so na cesti pobrali kamenje ter razbili nato nekaj šip doma. Politika jih je končno razgnala in več arjela.

Ko je v dvorani nastal mir, je Vandervelde pričel s predavanjem v francoskem jeziku, ki so ga vsi mirno in pazljivo poslušali. Vandervelde je kratko očrtal zgodovino internacionalne, ki je bila ustanovljena pred 60. leti. Opisal je delovanje socialistov Jaurésa in Bebla, voditeljev francoskega in nemškega proletariata. Med drugim je predavatelj naglašal: »Organizirani proletarijat ni imel sile preprečiti svetovne vojne. Kongres za kongresom se je izjavljal proti vojni, a to ni imelo odločilnega vpliva. Voditelji proletarijata so bili vsi optimisti, misleč, da ne pride do vojne.«

Glede revizije versailske mirovne pogodbe je izjavil: Kot delegat Belgije sem podpisal versailsko mirovno pogodbo. Ta pogodba ima dobre in slabe strani. Pogodbo pa je meščanstvo izkrivilo. Društvo narodov je dobra ustanova. Žalibog še ni v njem Nemcev, Amerikancev in Rusije. Revizija versailske mirovne pogodbe je neobhodno potrebna. Z ozirom na sedanji mednarodni položaj je napovedal zmago Društva narodov kot zmago miru, reda in vzajemnosti. Predavatelj stavi velike nade v vladu francoskega ministrskega predsednika Herriota, dočim pestimistično presoja položaj v Italiji, Španiji in na Madžarskem, kjer vlada reakcija, ki pa bo kmalu padla.

Vanderveldovo predavanje so navzoči sprejeli z viharim ploskanjem. Predavatelju se je zahvalil vodja sod. dem. stranke Topalović.

RUSKI MONARHISTI PROTI BOLJŠEVIKOM.

— Vladivostok, 26. avgusta. (Izv.) Sovjetske policijske oblasti so aretirale 39 zarotnikov, ki so pripravljali upor proti sovjetom v Sibiriji. Zarotniki so imeli namen vzpostaviti monarhistično in poklicati na prestol kneza Nikolaja ali Cirila. Baje je ugotovljeno, da so bili zarotniki v zvezi z monarhisti v Harbinu in Parizu. Zarotniki so imeli namen po gotovih organizacijah in napadalnih oddelkih diskreditirati sedanji sovjetski režim.

RAZOROŽITEV IN DRUŠTVO NARODOV.

— Beograd, 27. avgusta. (Izv.) Naša delegacija pri Društvu narodov pod vodstvom ministra trgovine in industrije dr. Ilie Šumenkovića odputuje jutri zvečer v Ženevo ter se sestane v Ljubljani z zunanjim ministrom dr. Marinkovičem.

Politične vesti.

— Radić priznava svoje zveze z Makedonstvujskimi. Priznava tudi utemeljenost makedonske iredente, priporoča ji pa obenem mirno, seljaško-demokratsko akcijo! V zadnji številki »Balkanske federacije«, revije, ki izhaja v Sofiji, se nahaja Radićev članek, v katerem opisuje svoje dosedanje zveze z Makedonstvujskimi. V tem članku pravi, da je njegovo delo, odnosno, da so njegovi stiki z bolgarsko iredentistično organizacijo šli za tem, da se Makedonce odvrne od terorističnih in revolucionarnih metov borbe in da se jim svetuje akcija pacifističnega legitimizma! Radić piše doslovno: »Iz Sofije se javlja, da je bolgarska vlada profesorja Cankova vprašala Todora Aleksandrova, v kakem razmerju se na-

haja on, Aleksandrov, napram sovjetski Rusiji in napram Radiću. Aleksandrov je odgovoril, da z Rusijo nima ničesar skupnega, da pa ostaja z Radićem v isti zvezi kakor doslej. Ako so te vesti istinite, tedaj je Todora Aleksandrova že desetletje hote uporabil besedo zveza v popolnoma krivem smislu, da si formalno ni povedal neresnice. Aleksandrov je namreč res že nad dve leti v zvezi z Radićem, odnosno s HRSS. Ta zveza je obstajala v tem, da je Aleksandrov od časa do časa pošiljal v Zagreb svoje zaupnike z vprašanjem, ali bi se hotela HRSS pridružiti njegovim, Aleksandrovim, revolucionarnim akcijam. Te zaupnike je sprejemal tudi predsednik HRSS, Radić in ostali člani vodstva HRSS. Zaupniki so dobili vedno isti od-

govor, da je HRSS v resnici revolucionarna stranka, ako se pomisli, da hoče seljaško državo s popolnim seljaškim in delavskim pravom in s seljaško vlado in upravo, kar je napram sedanji gospodski in kapitalistični državi prava revolucija. Odgovorilo pa se je tudi, da dosega ta cilj HRSS s čvrsto politično organizacijo in s tako politično akcijo, ki se označuje z imenom seljaške demokracije. Politiko seljaške demokracije HRSS živo priporoča tudi makedonski revolucionarni organizaciji, ker se tudi ona sestavlja iz 99 % seljakov, ki so po svoji prirodi pacifisti, ki pa lahko postanejo s pravilno organizacijo najvztrajnejši in najbolj pogumni borci za politično oblast svojega delovnega naroda, seljaštva in delavstva. Vodstvo HRSS je zaupnikom Aleksandrova še obečalo, da bo od svoje strani storilo vse, kar bo moglo, da nastopijo tudi v Makedoniji politične razmere, da se tudi tamkaj lahko vodi politična borba povsem legalno, to se pravi zakonito in ustavno.« — Tako se glasi glavni del Radićevega članka, v katerem priznava svoje zveze z zaupniki Todora Aleksandrova, to je tistega moža, kojega cilj je revolucionarna odcepitev naše Makedonije od naše kraljevine. Radić nam svetuje mirno delo za tako odcepitev! Te besede naj si zapiše za ušesa naš novi zunanji minister dr. Voja Marinković!

— Po ribniško! Kadar »Slovenec« zmanjka argumenti, začneja modrovati po ribniško. Tako pravi danes, da vlada ni kršila ustave, ker je provizorično vzpostavila prejšnje stanje na Hrvaškem! Kakor da bi provizorični tat ne bil tat, provizorični kršitelj zakonov in ustave da ne bi bil dejanski, pravi kršitelj ustave in zakonov! Po ribniško!

— Dr. Trumbić poklican v Zagreb. Dr. Ante Trumbić, ki biva v Splitu, je dobil poziv, naj nemudoma pride v Zagreb na važno politično konferenco, ki je v zvezi z najnovejšimi pol. dogodki. Dr. Trumbić je takoj odputoval. V političnih krogih govorijo, da mu ponudijo dostojanstvo hrvatskega bana.

— Odhod notranjega ministra v Peč. Današnji jutranji listi javljajo, da odputuje danes notranji minister Nastas Petrović v Peč, kjer predloži kralju v podpis več ukazov o imenovanju velikih županov in premeščenju političnih uradnikov. Minister dr. Korošec je sredi odputovanja v Peč in predloži kralju v podpis ukaze svojega resorta.

— Ferad beg Draga v Zagrebu. V Zagreb je prispel Ferad beg Draga, vodja džemijeta (turškega parlamentarnega kluba). Po mestu ga vodi Radićev zet Košutić. Ferad Draga izjavlja, da ni prišel v Zagreb iz političnih nagibov. Kdo mu to verjame?

— Red in mir v državi! Če se je pod prejšnjo vlado zgodil kačaški napad v kakem zakonitem makedonskem ali albanskem selu, je zavpilo celokupno, tedaj opozicijsko časopisje, da je beogradska vlada kriva teh razmer in da naša država ne zasluži imena evropske države. Kaj so morali prenesti bivši notranji ministri! Dolžili so se celo, da sami izzivajo pokolje in da so glavni krivci tamošnjih, naravnost divjaških razmer. Komaj je prestopil prag notranjega ministrstva novi notranji minister g. Nastas Petrović, je že šlo rokoustno, kakor vsi njegovi ostali kolegi, raznani javnosti, da je vzpostavil red in mir po celi državi tako, kakor ni bil nikdar pod prejšnjimi vladami! Mi smo vedeli, da je treba »Slovenčeve« slavošpeve novemu notranjemu ministru, vladarju, reda in pravice, vzeti z veliko rezervno in da bo vse ostalo samo pri velikih, demagoških besedah. Nismo se motili! Včeraj so albanski kačaški napadli selo, ki se je nahajalo komaj pet kilometrov od postaje, kjer je prenočeval naš kralj, ki potuje k slavnostim ustoličenja srbskega

patriarha v Peč! Kačaški napad samo pet kilometrov od postaje, kjer je prenočeval kralj! Tako izgledajo varnostne mere novega notranjega ministra, tako izgleda njegov »red in mir« po državi!

— Interparlamentarna konferenca v Bernu. V četrtek se je v Bernu, v glavnem mestu Švice otvorila letošnja interparlamentarna konferenca, katere so se udeležili do 250 delegatov iz vseh držav Evrope in tudi iz države izven Evrope. Konferenca bo trajala do 28. t. m. Te konference se udeležijo tudi poslanec primorskih Jugoslovenov dr. Wilfan, ki zastopa vprašanje jugoslovenskih manjšin v Italiji.

— De Valera proti avtonomiji Ulsterja. Te dni so izpustili iz zapore irskega voditelja De Valero, ki se upira sedanji irski vladi, češ da ni dovelj radikalna. V Dublinu je takoj nastopil na javnem shodu ter izrekel velik govor, v katerem pobija avtonomistične zahteve Ulsterja, to je protestantskega dela Irse, pod prevezo, da tvori Ulster sestavni del irske države! S tem je De Valera, na katerega se tako radi pozivajo naši klerikalci in samohrvatski šovinisti, dokazal, da ne ume spoštovati svobodo drugih narodov in da bi rad pod krinko svobodnega irskega naroda podjarmil protestantski Ulster.

— Nemška delegacija v Londonu je spravila Nemčijo v sramoto. »Montagmorgen« prinaša zanimive podrobnosti o zadnjem shodu nemške ljudske stranke v Vajmaru. Shod se je sklenil z vojaško paradno pred Ludendorffom, pri čemer so nosili številne haakenkreuzerske prapore in katere se je udeležilo 10.000 mož v hitlerskih uniformah. Znani nemški ljudski pisatelj Artur Dinter je imel govor, v katerem se je dotaknil tudi londonske konference. Trdil je, da je nemška delegacija baje napravila nemškemu narodu novo ponižanje in sramoto in mora biti postavljena pred državnim sodnim dvor zaradi veleizdaje in izdaje domovine. Ob koncu govora je Dinter sprejel prisego zbrane množice, ki se glasi takole: »Prisegamo, da bomo svojemu voditelju Ludendorffu, kadar nas pozove, poslušni do smrti in da ne bomo mirovali, dokler ne bodo novemberski zločinci od državnega sodnega dvora pošteno kaznovani.« Razen Dinterja je govoril berlinski literarni historik prof. Krager o »Razvoju nemškega duha od Goetheja in Schillerja do Ludendorffa.«

Fantazije o Marsu.

Odločilna noč, v teku katere se je planet Mars na svoji sferični poti približal v največjo bližino zemlje, je minila. Rdeča zvezda se sicer še vedno sije na nebu in je vidna s prostim očesom, vendar astronomi vedo, da se planet vojnega boga z divjo hitrostjo odstranjuje od svoje postranske zemlje in da se razdalja med zemljo in skrivnostnim nebeskim telesom vsako noč večja za par stotisoč kilometrov.

Odločilna noč Marsove bližine je minila, ne da bi bili rešeni in pojasnjeni mučni problemi, ki od odkritja Italijana Schiaparellija povzročajo zemljanom skrbi: »Jeli so na Marsu živa bitja, slična nam? Obstojijo skrivnostni, ogromni kanali, o katerih pripovedujejo astronomi, v resnici, ali je to samo optična prevara v erterskem prostoru, ki napljuje svet med nami in Marsom? Ali bo mogoče s sosednim planetom stopiti v zvezo?«

Z mrzlično napetostjo pričakovana noč ni rešila nobenega tega vprašanja. Sto let bo preteklo, ko se bo Mars v svojem kroženju zopet približal zemlji. Leta 2020. bodo zemeljske opazovalnice brezdvomno opremljene s popolnoma drugimi instrumenti, kot so danes naši revni daljnogledi. Morda bo misterij, ki obdaja rdečo zvezdo razrešen? Treba je torej potrpeti!

Marsova bližina je naravno spravila iz ravnotežja fantaste. Skoraj vsako uro se javljajo nove vesti iz različnih krajev o sprejetju »signalov z Marsa«. Sedaj so čuje,

da so radioaparati sprejeli skrivnostne znake, ki ne odgovarjajo zemeljskim signalom, sedaj zopet, da je srečni astronom z svo gotovostjo opazoval kanale Schiaparellija itd. Večina teh vesti prihaja svede iz Amerike. Tako je razširil neki newyorški list vest, da je brezžična postaja na Point Greyu tekom zadnjih dni ponovno sprejela za gošnetne brezžične signale, ki so bili baje najmočnejši v soboto in so se ponovili štirikrat. Strokovnjaki so mnenja, da so bili signali z Marsa. Počakati pa je treba na uradno poročilo, ki ga bo izdala postaja na Point Greyu.

Včeraj je »Mars« iznenadil tudi naše mesto. Na jugozapadni strani neba se je okoli 13. pojavil zadnji krakec meseca in tik pod njim se je videla sijajno bleščeča zvezda. Ljudje, ki so smatrali zvezdo za Mars, so postajali v grupah in obdovajali krasni nebeski prizor. Povsod so stale skupine pasarjev in v daljnogledih opazovale naše nebeske sosedje. Svede pri tem ni manjkalo fantastičnih vesti in nekateri so menda pričakovali, da pade »Mars« z nebesnih višav. V resnici sijajna zvezda ni bila Mars, pač pa večernica Venera, podno vi nazvana Danica.

Opazovanje Marsa na Jungfraujochu.

Na 3396 m visokem snežniku Jungfraujochu v Švici je postavljen observatorij, ki je opremljen z najmodernejšimi astronomskimi aparati za opazovanje Marsa. G. Ward Price je te dni posetil ta observatorij ter se razgovarjal s prof. Emilom Schärerom, članom observatorija iz Ženeve in M. Alfredom Koelikeelom, ki je preživel na Patagoniji in se je povzpel na 22.000 čevljev visoko Aconcagua. Priše píše med drugim: Tu na Jungfraujochu, visokem 11.600 čevljev, sta prišla prof. Schärer in Koelikeel v najbližji kontakt z Marsom, kar se ne bo posrečilo malokomu po 70 letih. Vršita svoja opazovanja z najvišje obdružene točke Evrope. Že mesec dni sta osredotočila svojo pozornost Marsu in do 21. ure zvečer, ko Mars vzhajal za Elshornom, do 4. jutraj, ko zahajal za črnimi in belimi prepadi gore Jungfrau. Oba odkrito priznavata, da je vse, kar sta videla, nejasna slika senc s svetlejšimi točkami, ki se polajavljajo in izgledajo, iz česar le negotovo sklepamo.

Pogled skozi prof. Schärer teleskop kaže mistični Mars kot ploščo v obsegu poleniga, mlečnoobarvano, s slabo belo liso na obronku. Iz skrbno sestavljenih zapisov prof. Schärer je jasno, da so gotove sence v Marsovi sliki stalne, čeprav se v podrobnostih izpreminjajo.

Dozdevni jasnovidljiv kanal, ki so jih nekdanji videli navdušeni astronomi, se spreminja pri opazovanju z ostrejšimi lečami v motno temno lise.

»Ali bomo kdaj spoznali žitnost Marsa«, sem vprašal prof. Schärer, ki si je stalvi studil tega planeta za svojo življenjsko nalogo.

»Tega ne morem reči«, je izjavil. »Lahko je upamo, da pridemo bližje svojemu cilju, če skrbno nadaljujemo svoja opazovanja in po njih odobrimo prejšnja.«

Prof. Schärer je mnenja, da je odkriti na Marsu sneg, pušča vprašanje eksistence živega bitja na Marsu kot odprto, zanika pa vsako možnost stenalov z Marsa. Če bi se moglo, kaj na Marsu videti, tedaj bi to videl prof. Schärer. Kafil njegov teleskop povečava vsak predmet za 1500 krat, čeprav ima valovanje v zraku goštev vpliv.

Radi slabega vremena so opazovanja bila zelo otežkočena. Teleskopi so postavljeni na balkonu najvišjega hotela na svetlu.

Društvene vesti.

— Mestna Orjuna Sv. Peter-Vodmat pozivlja ponovno vse brate in sestre spajajoče v njen okraj, ki so pa včlanjeni pri drugih organizacijah in ki se še niso javili, da to nemudoma store, ker se vrši v najkrajšem času ustanovni občni zbor. Uradne ure so ob delavskih od pol 19. do 20. ure in ob nedeljah od pol 11. do 12. v društveni pisarni, Bohoričeva ulica 9. Pripravljalni odbor.

— Moška šentpeterska C. M. podružnica in postajno osebo Ljubljana glava, kol. so zbrali v počastitveni godu g. viš. nadzorika in postajenačelnika Arg. Ludvika 23. obr. kamnov t. j. 400 Din in poleg tega še znesek 500 Din. Ta lepa zbirka v korist družbe sv. Cirila in Metoda je lep dokaz da je g. postajenačelnik splošno priljubljen. Tudi mi se pridružimo njegovim čestitcem, ter mu ključemo: še mnogo let!

B. Grimshaw-G. Clavigny:

Sospodična kapetan.

— Govorite dostojno o mojem očetu, kaj? Je dejala Vajiti in se nenadoma obrnila proti možu, ki je govoril z njo, in ga divje merila z očmi.

Harrys je sklonil glavo.

— Nisem vas hotel razžaliti, je dejal. Toda vedeti moramo, kje smo, in če ga pustiti v tem stanju, ostane tako ves čas potovanja. In to ni prvič tako!

— Ali mislite, da nisem ničesar poskusila?... Pojdite vendar in poiščite sekstant. Izmerila bom našo lego sama.

Harry je šel doli v kabino kapetana Saksona. Našel ga je zlekcnjenega na tleh, bil je pijan kot snop: njegova velika postava je napolnjevala več kot polovico za prehod določenega prostora.

Sakson je bil nekdanji plemenitaš in njegovo ime ni bilo Sakson... Njegovo resnično ime je bilo tiškano pred mnogimi leti v poročilu umrlih članov, ki ga priobčijo vsako leto gotovi aristokratski klubi v Londonu...

Zakaj je bil tam umrl? Zakaj se je spet zbudil k življenju v južnem Tihem oceanu? Nihče ni vedel za to skrivnost.

11

Mnogo takih prikazni je v daljnih morjih. Sakson ni bil edinec med onimi, katerih znameniti naslov in ime se še čita v angleških katedralah na grobnih spomenikih, ki jih stražijo jokajoči krilatci. Mnogo teh velikih gospodov ni nikoli počivalo pod temi kamni in žalostni krilatci se sklanjajo nad praznimi grobovi.

Harrys se je ustavi za trenotek, da si pogleda nič sluteči obraz spavajučega, ki je vkljub vsemu, ohranil v težkem spancu pijanosti ostanek nekdanje veljave.

Šel je po sekstant in se vrnil. Pri tem je moral stopiti čez veliko ležeče telo.

— Pri moji veri, je mrmral, Vajiti naj bo rjava ali bela, vsekakor je predobra hčerka zanj!... Pri moji veri, da! Vzela je vse njegovo inteligenco, pustila mu je pa samo nizkotnost... Vsaj upam tako.

Šel je nazaj gor na krov.

— Tu imate, je dejal dekletu. Sonce je pa res vlnudno, da se je ravnokar prikazalo in vam o tako ojašalo vaše delo.

Vajiti je prišla za sekstant, izmerila lego kot star mornarski volk in šla v kabino, da jo izračuna.

Harrys je stopil za njo in ji gledal preko rame.

— No torej, je dejal, oddaljiti smo se od naše smeri.

— Ne.

— Vraga, kapetan, je vzklil mornar, ki je navadno dajal dekletu ta naslov, nočem ravno reči,

da sem pomorščak prvega reda, na karti pa čitam pravilno — in potkal je na pergament, ki je ležal razprostrt pred dekletom. — Mi zapuščamo smer v Papaete in jadrano naravnost proti Delgadas.

— Mislite si, kar hočete, je odvrnila Vajiti in se dvignila. Stopite k velikemu jadru. Jaz grem najprej kosit, potem pa prevzamem vaše mesto.

— V kateri smeri bomo torej jadrati?

— Severo-zapad-zapad.

— Naravnost proti čerem!

Odšla je, ne da bi mu odgovorila, in mu zaloputnila vrata kabine pred nosom.

Harrys je široko zija in se spraševal, ali ni Saksonova hčerka tudi izgubila glave, kot kapetan. Vendar jo je ubogal, šel je na krov, prijel je za vrv jadra in potrpežljivo čakal, da ga pride Vajiti, ki je rada vzrožila, nadomestiti.

Kmalu se je pokazala in Harrys je odšel na drugi konec ladje, kjer je dečko postavil predenj na sod krožnik raguja, ki je okusno dišal.

Ta dečko je bil iz rodu Ajutaki, imel je rjavo kožo, ki jo je počrnilo sonce in kot obleko je nosil majhen rumen predpasnik in nanizane rdeče jagode v laseh... Bil je zaposlen v kuhinji in pri mizi, kar je bila posebno zanimiva služba za izbirčnega in večno lačnega mladiča.

— Severo-zapad-zapad! je mrmral Harrys, ko si je rezal dva kosa kruha. Izborni veter imamo za Papaete, pa jo režemo na smrtonosne čeri koral-skih sipin Delgadas, ki niso niti deset milj od tu!..

Dečko, ali razumeš kaj takega?... To je dekle, ta naša kapetanka!... Kar strah me je, če vidim, kam nas tira.... A prej bi se dal vreči v vodo somom za hrano, kot bi dejal, da razume manj, kot njen stari.

— Le poglej jo; kaj ni lepa... kako ji krilo vihra v vetru, in kako krepko drži za krmilo. Močna je kot možak, stasita kot palma in rejena kot...

— Kot prešiček, je dejal deček in se zasmejal. Obenem mu je ulil čaja v veliko skodelico iz pločevine.

— O, ti si pesnik, ti, je dejal Harrys z zaničevanjem.

— Jaz nisem zaljubljen v njo.

— No, jaz pa še manj.

— Sedaj grem pa jaz jest, je dejal deček. Umiram od glada.

— Ti več ješ kot delaš, lenoba!

— Jaz? Celi dve uri sem nosil v veliki čoln hrano in orodja.

— Kaj se ti blede?

— Ona mi je dala to povelje. Nanosil sem v njo mesa in prepečenca, vode, kompasa in sekstant.

— Lepa reč! Kaj pravzaprav spet namerava?

se je vprašal Harrys in prenehal jesti.

— Jaz nisem ničesar vprašal, zame res to ni ma smisla.

— Jaz bi pa rad vedel, kaj se pripravljajo.

Harrys je pustil jed in odšel na zadnji del ladje,

BOLEZEN RAKA.

Lečenje raka pozna v novejšem času tri načine – operativni, s radijevi in Röntgenovimi žarki. Rezultati so različni. Uspeh je odvisen od tega, kako se zanima zdravnik za stanje organizma sploh in kdaj dela d'agnozo – v začetku bolezni, ali potem, ko se je rak že zasedel globoko v organizem. Nekateri učenjaki so mnenja, da je rak bolezen vsega organizma in da se je treba boriti s njim na ta način, da starejši ljudje kolikor mogoče normalno živijo.

Glasbeni vestnik.

— Pevski zbor Glasbene Maticе. Sredi septembra se zopet prične redno delovanje. Vabimo posebno nove pevce in pevke, ki imajo veselje in se čutijo sposobne, da stopijo v naš krog. Vpisovanje novih pevcev in pevk se bo vršilo ter se bodo obenem prejemale prijave doseganjega članstva v njih 1. 2. in 3. septembra, vsakikrat od 8. do 19. sveč. v sobi št. 6. poslojpa Glasbene Maticе. Za nove pevce velja pogoj, da morajo imeti primerno teoretično izobrazbo in naj tudi ustrezajo glaslovno po našim zahtevam. Dne 10. septembra ob 8. sveči pa bo sestanek vsega zbora, da se sporazumno določijo ure in drugo. — Odbor.

— Pevski zbor Glasbene Matice. Sredi septembra se zopet prične redno delovanje. Vabimo posebno nove pevce in pevke, ki imajo veselje in se čutiljo zmožne, da stopijo v naš krog. Vpisovanje novih pevcev in pevsk se bo vršilo ter se bodo obenem prejemale prijave dosedanjega članstva v tleh 1. 2. in 3. septembra, vsakikrat od 8. do 19. sveč. v sobi št. 6. poslojpa Glasbene Matice. Za nove pevce velja pogoj, da morajo imeti primerno teoretično izobrazbo in naj tudi ustrezajo glasovno poiznanim zahtevam. Dne 10. septembra ob 8. svečer pa bo sestanek vsega zbora, da se sporazumno določi ure in drugo. — Udbor.

— Poročil sem se hotel, nagovarjala me je nevesta in rad bi ji bil ustrejel. Toda za to je treba denarja. Da bi si kupil obleko in poročne prstane, sem ukradel svojemu gospodarju Josipu Badaliču za svoj masti 12 in pol kg v vrednosti 350 D. Tako se je zagovarjal Andrej Rode, delavec doma iz Stare Vrhnice. In na mesto masti ste zavili in postavili na prostor kamone iste velikosti. »Da, gospod, to pa zastonj, da bi me prehitro ne dobili in bi si pridobil čas, da mast prodam.« »No, in kako ste vas zasačili?« »Pri prodaji sem bil nepreviden in me je zasačil stražnik.« — Aretirali so ga dne 29. julija okoli 22. zvečer. Fant bi ne bil tako občutno kaznovan, če z ozirom na priznanje, toda, ker je bil že 2krat radi tatvine in enkrat celo pred poroko zaradi hudodelstva ropa na 3 leta leče obsojen, je dobil sedaj za to čudno pripravo za ženitev zopet 6 mesecev težje leče.

* Iz referata g. gen. kon. dr Bene-
ša v Rogaški Slatini.

Združenim silam vseh teh činiteljev se gotovo posreči, d adosežajo popolni uspeh, a češkoslovaški državljani bodo vedno radi zahajali na slovanski Jug, da bi se na svežem vzduhu in sredi bratskega naroda jugoslovenskega okrepili na duši in na telesu za nadaljnje delo na prosep oba naših narodov.

—Š **Na 4. razredni meščanski šoli v Ribo-**
nicah je začetek šolskega leta 1924/25 a
mašo dne 14. septembra. ob osmih dopol-
nih. Redni pouk se prične v ponedeljek dne
15. septembra. Vpisovanje v vse razrede je
v soboto dne 13. septembra od 9. do 12.
dopol dne v pisarni ravnateljstva, kjer naj-
se zglaste 1. septembra od 10. do 12. dopol-
nih dne vsi, ki imajo ponovljajni izpit. Ponav-
ljajni in drugi izpiti se vrše dne 11., 12. in
13. septembra.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 27. avgusta 1924.

Klerikalci in surdulške žrtve.

Ob izbruhu svetovne vojne so avstrijske oblasti zapirale v ječe in izročale krvnikom vse tiste, ki so bili na sumu, da simpatizirajo s Srbi in Rusi. Tudi v Sloveniji so se takrat polnile ječe, toda v ječe niso tirali naših ljudi poklicni avstrijski biriči, marveč lastni rojaki, kri naše krvi, ki so prostovoljno stopili v službo avstrijskih krvnikov kot policijski psi.

Bili so to naši klerikalci, ki so takrat izšli na svoje pristaje službeno okrožnico, v kateri so zahtevali vsakemu svojemu somišljeniku, naj iz »ljubezni do ljubljene Avstrije« postane ovaduh in naj brez pardona naznači avstrijski oblasti vse one rojake, o katerih je gotovo, da goje tople bratovske simpatije za Srbe in Ruse in žele zmago njihovega orožja.

Kako je ta okrožnica učinkovala, je znano. Kasemate na ljubljanskem Gradu in ječe na ljubljanskem deželni sodišču so neme priče gorja in trpljenja številnih žrtv, ki jih je ovadstvo, zaukazano po tej okrožnici, spravilo v roke krvave avstrijske justice, kri nesrečnih žrtv Kromarja in Brenceta kriči še danes do nebes po osveti nad onimi krvočolniki, ki so ukazali podlo ovažanje in izročanje slovensko, jugoslovensko mislečih rojakov avstrijskim biričem in krvnikom.

In v vodstvu te stranke, ki si je naprtila tak krvavi zločin na svoje rame, je že takrat sedel sedanjí minister dr. Kulovec. Nismo še dosedaj slišali, da bi bil kdo izmed vodilnih mož klerikalne stranke nastopil takrat ali kasneje proti oni sramotni okrožnici, kar je dokaz, da so vsi, prav vsi soglašali z njo. Torej tudi sedanjí minister dr. Kulovec!

Tudi on se je popolnoma strinjal z njenim navodili, tudi on je odobravil kanibalistični poziv glasilca klerikalne stranke »Slovenec« — »Srbe na vrbe«, tudi on je smatral, da je prav, človeško in pravično, ko so avstrijski rablji postavljali po Bosni, Srbiji in Sremu vešale in pripravljali svitčenke v Sloveniji za vse one, ki so narodno mislili. In kakor Avstriji v Bosni, tako so divjali njihovi zavezniki Bolgari v južnih, po njih okupiranih delih Srbije. Bili so si vredni bratci: hekatombe naših bratov so spravili na oni svet. Kakor so Avstriji streljali in obešali nedolžne žrtve v Bosni in Kragujevcu, tako so jih Bolgari morili v Surdulici.

Kosti teh bolgarskih žrtv v Surdulici — bilo jih je na tisoče — so zbrali in jih v nedeljo ob vladarjevi prisotnosti slovesno položili v skupno grobnico.

Bila je to čustvena, eminentno narodna svečanost, obenem slovesen protest proti barbarističnim morilom, ki jih ima na vesti podivjana bolgarska in avstrijska soldateska.

Eden izmed zastopnikov sedanje vlade na tej spominski slavnosti pa je bil — minister dr. Kulovec!

Narodni genij, zakri si oči! Na surdulški slavnosti zastopa slovenski del našega naroda delegat tiste stranke, ki je med vojno med Slovenci opravljala iste krvave posle kakor bolgarska podivjana soldateska v Surdulici. Udeležil pa se je te svečanosti, ki je bila protest proti nečloveški, kanibalistični moritvi nedolžnih žrtv, — dr. Kulovec, voditelj tiste stranke, ki ima prav isti greh na svoji vesti, kakor bolgarski morilci!...

Pa ni zardel od sramu... In ni se bal, da bi žrtve vstale iz grobnice in mu zaklicale: Poberi se, ne moti s svojo prisotnostjo našega miru, ker tudi tvoja stranka ima s krvjo omade ževane roke!...

»Slovenec«, izumitelji gesla, »Srbe na vrbe«, je v tem oziru dostojnejši in uvidevnejši, on o surdulških slavnostih modro in previdno — molči. In tako je pravi klerikalci ni mesta na takšnih svečanostih.

★ ★ ★

— Jugoslovensko-poljska liga se osnuje te dni v Beogradu v svrhu zblizovanja našega naroda s poljskim.

— Ukinitje invalidskih doklad. Ministrstvo za socialno politiko je poslalo vojnemu ministrstvu, finančnemu, saobračalnemu in ministrstvu za agrarno reformo pismo, v katerem predlaga ukinitje doklad vsem invalidom, ki imajo prodajalne tobaka ali svojo zemljo ali v zakupu ali imajo vojaške kantine ali restavracije po železniških postajah, ali se dokaže, da jim vsajina dohodkov zagotavlja življenje. Pripominjamo, da sede v vladi klerikalci, ki se sicer delajo velike prijatelje invalidov. To je teorija in praksa!

— Čudni nazori. »Slovenec« odgovarja, da raba tujk sama na sebi še ni nobena nesreča v slučajih, kjer domaših izrazov nimamo. To ni res. Za pretežno večino tujk, ki jih pobira »Slovenec« dosledno in raznih tujih jezikov, imamo prav lepe slovenske izra-

ze, samo potruditi se je treba, da jih najdemo v naši književnosti. Kdor pa hoče čistiti slovenščino, mora biti dosleden in zavračati po možnosti sploh vse tujke. Sicer pa smo mnenja, da izraz, ki smo ga vzeli Slovenci iz srbohrvaščine, še daleč ni tujka. Če je srbohrvaščina za nas tuj jezik, so tudi Srbi in Hrvati tujci. Logično torej sledi iz »Slovenčevih« nazorov, da smatra klerikalizem Srbe in Hrvate za tujce. To klerikalci v svoji politiki praktično tudi izvajajo.

— Velika skupščina »Družbe sv. Cirila Metoda« se vrši dne 7. septembra v Celju. Kakor čujemo se Celjani na veliko skupščino prav pridno pripravljajo in hočejo pokazati, da je Celje narodno zavedno mesto. Vse p. t. podružnice, kakor tudi na se sveste Cirilmetodarije pozivljamo, da se v kar največjem številu udeležijo skupščine. Družbino vodstvo je prosilo za knjižno vožnjo. Rešitve do danes še nismo prejeli, vendar upamo, da bo prošnja ugodno rešena. Ko dobimo rešitev, bo družbina pisarna razposlala potrebne legitimacije za knjižno vožnjo vsem, ki se bodo obrnili pisмено ali ustno na družbino pisarno v Ljubljani, Narodni dom.

— Opozorilo brezposelnim. Državna borza dela v Ljubljani naznanja vsem brezposelnim brez razlike spola, če so oni ročni, duševni ali navadni (nekvalificirani) delavci, da se kot taki osebno ali pisмено prijavijo pri Državni borzi dela. Osebnost se je prijaviti onim, ki biva v mestu ali okolici one Borze dela v katere delokrogu biva in jim je pri vpisu predložiti potrebne isprave (delavsko knjižico, spričevala, domovinski list i. dr.). Onim pa, ki javijo svoj prijavni pisмено, je navesti natančno ime in priimek, bivališče, rojstno leto, stan (samski, oženjen), številko nepreskrbljenih otrok, pristojnost, poklic, da-li je spečjalni delavec in v čem, kakšno plačo zahteva, koliko časa je brez dela ali službe in kje želi delo. Nepravilne navedbe brezposelnosti izključujejo od posredovanja dela.

— Izporemba okolišar pri poštah. Škofljica in Ljubljana 1. 8. 16. avgustom 1924 se je izločil poplani kraj Orle v občini Rudnik iz okolišar pošte Škofljica in pri delu pošti Ljubljana I.

— Na kongresu trgovskih zbornic v Beogradu, ki se vrši koncem avgusta, je na vsporedu med specialnimi poročili ono ljubljansko trgovsko zbornico, ki se glasi: Ali pridelek hmelja pada ali raste? Kaj treba storiti, da se pridelek ojači in kakoost dovrši? Ali je kaj in koliko starega blaga? Nam se izraža posoda iz železa, ne pločevine, ali more vzdržati konkurenco v inozemstvu? Kolik je pridelek karbi, da v cel državi in koliko se ga porabi? Ali izvoz pada ali raste? Zakaj je mal izvoz premoaga?

— Iz naše vojske. Upokojeni so: topniški kapetan Janko Kranjčič, orož. poročnik Martin Kupec, administrativni poročnik Andrej Šlaper in administrativni podpor. Josip Blažek.

— Uvedba selške službe pri pošti. S. rca. Dne 16. avgusta t. s. se urede pri pošti Sorica dostavljanje poštinskih pošilk po selskem pismonoši v sledečih krajih: I. okraj Zg. Sorica, Sp. Danje, Zabrdo, Ravne, Tor. ka, II. okraj: Podporezen, Davča. Dostavljalo se bo v I. okraju vsak ponedeljek, sredo in petek v II. okraju pa vsak torek, četrtek in soboto.

— Obsevanje s kremenjsko svetilko. Okrožni urad za zavarovanje delavcev je v svojem ambulatoriju Gradišče št. 3 priredil štacijsko za obsevanje s kremenjsko svetilko. Obsevanje se vrši vsak delavnik od pol 11. do 12. in sicer ob ponedeljkih, sredah in petkih za moške, ob torkih, četrkih in sobotah za ženske člane in svoje občane. Obsevanje je zlasti uspešno pri rahlih obolenjih (angleški udarci otrok) kirurški, ni tuberkulozi (jetiki kolci, sklepov, žlez, kože) in skruftulozi. Člani in svoji, ki se je bliželežni tega zdravljenja, se imajo zglasiti pri pristojnem uradnem zdravni. ku.

— Gremij trgovcev objavlja: Ker ne kateri člani še vedno pošiljajo razne proslave za podelitev podpore k gremiju, češ da ima gremij podporni fond. Članstvo obveščamo, da gremij tega fonda še nima. Dokler se članstvo polnoštevilno še ne dvakratni poziv ne odzove, koliko prispeva v ta fond, je sklenil odbor na svoji zadnji seji, da se pobiranje prostovoljnih darov pri članih vrši do končne odločitve kot je bilo dosedaj običajno. Da se sadava podpornega fonda čimprej reši, se člani tem potom ponovno naprošajo, da javijo prispevke za podporni fond.

— Zapiranje in odpiranje trgovin. Trgovski gremij za politični okraj Ljubljana-okolica objavlja, da je sklenil za kraje Selo, Moste, Udmat in Zelena Jama pričeti s 1. septembrom 1924 trgovine ob delavnikih od pol 8. ure dopold. do pol 1. ure pop. in od 2.—7. ure popoldne, ob nedeljah (izjema državne praznike 28. 6., 1. 12., in 17. 12.) od 8.—7. ure dopoldne odprto. — Istotako ostanele trgovine cel dan zaprte na Vel. noč. Blin. nedeljo, Sv. Rešno telo, Božič. Proti kritičnemu te odredbe se bo najstrožje postopalo.

— Barjanje pri obhodih po Barju se opaka tako pri prvih potokih, kakor pri glavnih odvodnih jarkih, da sadruje v va. liki meri otekanje vode drevje (vrbe) in grmovje, rastocne na bregovih potokov in odvodnikov. Vse delo in stroški za osu. ševanje in kultiviranje ljubljanskega Bar. ja so zaman ali vsaj ne tako uspešni, ako se ne odločijo tudi bregovi od grmovja in vrbe. Vsled tega naroča podpisani mestni magistrat vsem posestnikom, obreznih zemljišč od potokov in jarkih glavnih od-

vodnikov, nahajajočih se v mestnem okrož. ju ljubljanskem, da tekom 4 tednov po ob. javi tega razglaš obseka drevje in gr. movje na svojem obreznem zemljišču ter odstranijo vse, kar bi na njihovih bregovih utegnilo zadrževati prosti odtok vode. Oni posestniki obreznih zemljišč, ki bi temu naročilu pravdačno ne ustreli, bi se klicali na odgovor radi prestopkov po vod. nem zakonu in zakonu za obdelovanje Bar. ja.

— Higijenska razstava pod Triglavom v Ljubljani ostane vsled nepredvidenih zaprek zaprta do petka 29. tm. Ker bo se dal naprej občinstvu dana možnost, si raz. stavo natančno gledati, se priporoča na. bava razstavnega seznama, ki je za ceno 3 Din na razpolago na lcu mesta. Zupan. stva, župni uradi in društva, ki žele imeti v kraju bivališca brezplačna zdravstvena predavanja o ljudski higijeni, jetiki, spol. nih boleznih, alkoholizmu itd., naj to javijo na razstavi ali pislemenim potom Državne. mu higijenskemu zavodu v Ljubljani. Pre. davanja se v krajih, kjer je vpeljana elek. trična razsvetljava, pojasnjuje lahko tudi s skloptičnimi ali kinematografskimi sil. kami.

— Pojasnilo. Da ne bo pomot in na. pačnega razumevanja ravnanstev srede. nje sole konstata, da nima na takozvani I. stavni razstavi na obrtni soli, prijeleni od. g. Cernigoj Avgusta, nobene druge sa. sluge, kakor da je dalo le razstavni pro. stor na razpolago.

— Ljubljanska gasilska župa, severni del je imel v nedeljo 24. tm. na Posavju veliko gasilsko vajo pod vodstvom župa. ga podnačelnika Fr. Zupana. Zastopanih je bilo 14 društev, ter 197 gasilcev in 9 brz. gahov. Vaja se je vršila v Seneberju in Za. dobrov. Vsa društva so čakala izven vasi na poveljniški signal, na znamenja za na. skok so društva v diru zavzela mesta, ter postavila brigadne druge za drugo, ter napela 1400 m cveri in črpala vodo iz Save. V dokaz discipline in reda, mirnega dela v društvih je, da se ni rabilo od znamenja za nasok do gašenja markiranega požara več nego 19 minut. — Druga vaja, vsako društvo je ksillo svoj objekt, na zname. nje poveljniški so požar naskočilo vsa dru. štva delno vas Seneberje, delno Zdobrovo. Vodo so črpala iz ribnika in tam na. pravljenih betonastih kadi. To delo je tra. jalo 10 minut.

— Italijanski škof Licata ponesrečil. Iz Caserte v Italiji poročajo, da je padel škof Licata iz Teana, ko je pregledoval teraso, katero gradilo v semenišču, štiri metre globoko v spodnjo dvorano, ker se je oder podr. škof je bil tekom poškodov. van in je tri ure nato umrl.

— Parastos za Daskalovca. Danes 26. tm. na obletnici umora Rajka Daskalova se je služil v saborni cerkvi v Beogradu v njegov spomin parastos, katerega so se udeležili prijatelji pokojnega vodje bol. garskih zemljedelnikov.

— Srejem v pošino in brzojavno šolo v Beogradu. Gospod minister pošte in telegrafa je z odlokom št. 49089 od 20. julija 1924 odobril, da se v pošino in brzojavno šolo v Beogradu sprejme 120 (stodvajset) učencev. V to šolo se bodo sprejeli samo moške osebe, ki so izpolni. le tele pogoje: 1.) da so državljani kralje. vine Srbov, Hrvatov in Slovencev; 2.) da so popolnoma dovršili najmanj šest razre. dov gimnazije ali realke; 3.) ne smejo biti mlajši od 16 let in ne starejši od 25 let; 4.) morajo biti popolnoma zdravi na telesu in na duši, ne smejo imeti telesnih ne. popolnosti ali napak in morajo imeti glad. ko besedo, kar mora biti vse dokazano z izpričevalom državnega zdravnika; 5.) morajo biti lepega vedenja. Vse naštetje po. goje je treba izpolniti s predpisanimi iz. pričevali pristojnih oblasti. Prosilci, ki ne pridejo naravnost iz šole, morajo razen potrdila o državljanstvu, šolskega izpričeva. lja, krstnega lista in zdravniškega izpri. čevala predložiti tudi potrdilo pristojne ob. lasti o njihovem vedenju in se potrdilo, ki pojasnjuje, s čim so se do tedaj bavili. Prijava s predpisanimi listinami vred mo. raljo poslati predati osebno ali pa jih po. slati s pošto do 25. avgusta t. l. »Poštans. koj telegrafskoj školi« v Beogradu.

V prijavi je treba označiti natančni naslov prosilca, da se mu bo lahko sporočilo, ali je sprejet ali ne. Sola traja dve leti in vsi, ki lo bodo dovršili, bodo imenovani za pri. pravniške druge kategorije uradnikov. Si. romašni učenci, ki dokažejo svojo str. mašnost s potrdilom pristojne oblasti, bo. do dobivati od države podporo. In sicer učenci iz Beograda največ 400 Din, učenci iz drugih delov države pa največ 800 Din na mesec, so pa zato zavezani, da služijo po dovršenju šole v pošini in brzojavni stroki dvakrat tako dolgo, kakor so do. dobili podporo. Višino podpore bo določil šolski svet. Vsi sprejeti prosilci se morajo javiti 1. septembra t. l. o 8. zjutraj urav. niku poštne in brzojavne šole. Ta dan se izvrši tudi zdravniški pregled po šolskem zdravniku.

— Politijske prijave. Tekom včeraj. snega dne so prišle sledeče ovadbe: radi tatvine 1. kaljenja nočnega mira 1. cestnopolice. reda 6. prekočanja polie. ure 1. pasjega kontumaca 4. poškodbe tuje lastnine 1. plesa brez dovoljenja 1 in radi izgreda 1.

— Aretacije. Radi javnega pohujšanja je bila včeraj aretirana 1 oseba, radi pro. stitucije 3 in radi krošnjarenja brez do. voljenja 1.

— Našlen pijanček je razbil včeraj v Volkarjevi gostilni na Poljanski cesti bipo. Nato je izginil v temi. Se hušji pa je bil mehanik Ivan Cerf, ki je na gasilski ve. selici v šiški metal gostom kosarce v gla. vo. Cerf je bil sadel sodarja Južino v obraz. Cerf je bil aretiran in bo sa svoje bresmejno junaštvo primerna nagraden.

— Pri bolečinah arca in poapnenju žil zagotavlja prirodna grenčica »Frane Josefa« lahko telesno odvajanje brez napora.

— Modna trgovina Zibert se je preseli. la in Prešernove ulice na Kongresni trg poleg Nunske cerkve in se tople priporoča cenj. občinstvu.

— Razne tatvine. V Sv. Jederti pri Gotovljah je bilo vlomljeno v kočio Florja. na Žužja. Tatovi so odnesli razne pre. mete v vrednosti 1170 Din. V Jerkovici je bilo vlomljeno pri posestniku Martinu Štramerju. Ukradeno je bilo nekaj obleke v vrednosti 1900 Din. — V Bohovi so vlo. milci obelkali posestnika Stefana Walza in odnesli možko kolo ter uro z veržico v skupni vrednosti 2000 Din. — V Višnji gori je bilo vlomljeno v trgovino Neže Perko. Tatovi so odnesli večjo množico tobaka in cigaret ter povzročili 2258 Din škodo.

— Vremenska napoved. Nestanovitno, hladno vreme.

— Najcenejše in najnovejše obleke se dobe samo šelenburgova ulica št. 3 pri GRICAR & MEJAČ.

— Frankfurtski velesejem. Kakor nam poročajo, dobe obiskovalci frankfurtskega velesejaja, ki se vrši od 21. do 27. septembra v Frankfurtu na Majni, nemški vizum za polovico cene, ako se izkažejo z vstopnico za velesejem. Te vstopnice, kakor tudi vsa pojasnila daje brezplačno generalno zastop. stvo — Hamburg-Amerika Linije, Zagreb, Cesta »B« št. 3. Kdor ima takšno vstopnico, sme brez vsakega doplačila obiskati in ogledati vse velesejske razstave.

Smrtna nesreča na Triglavu.

Ponesrečenec leži pod Črno steno. — Do trupla najbrže ne bodo mogli priti.

Kakor nam poročajo iz Mojstrane, leži truplo ponesrečenega Vladimirja Topolovca približno kakih 150 m pod Kugljevo potjo pod Črno steno, in sicer v nedostopnem žlebu. Kje da se je truplo nahajalo, sklepajo samo po smeri padca. Vse trud, ponesrečenca zagledati, je bil do sedaj brezuspešen. Dneš odide ponovno mojstranska reševalna sekcija na kraj nesreče in bo skušala natančno dognati, kje leži ponesrečenec. Da bi mogli priti do njega in ga spraviti v do. lino, je po mnenju večjih hribolezcev izklju. čeno. Dohod od spodaj, kakor tudi od kake strani je nemogoče preko navpične, 150 m visoke stene, ki je na nekaterih mestih nag. njena naprej. Zato je riskantno vsako plezanje tjakaj, ker bi se lahko zgodilo nova nesreča.

Topolovcu je zdrsnilo nekaj metrov pod vrhom triglavske stene, in sicer na kraju, preko katerega je do sedaj prišlo le malo turistov; prvi je šel preko tega mesta neki Dunajčan. Od slovenskih hribolezcev je to nevarno mesto preplezal Kveder in sedaj Topolovčev spremljevalec Dereggi. Ko je Topolovcu spodrsnilo, je bil Dereggi samo par metrov pod njim, tako da je nesrečnik padel čez njega. Širil mu je obupno roko, ko je padel proti breznju, toda prijatelj mu ni mogel nuditi pomoči. Ako bi bil v padcu le malo dalj Dereggi, bi oba zdrsnila v prepad.

Kakor pripoveduje Dereggi, si je Topolovčev hotel plezanje olajšati in je sezul čevlje; pustil jih je v nahrbtniku in ni ra. čunal, da bo v polihah svež sneg. Radi mra. za so nesrečnik noge in roke deloma otrp. nile in pospešile nesrečo.

Kačaki zažnari selo v južni Srbiji.

Alarmantne vesti v Beogradu.

Po poročilu iz Beograda so se včeraj 26. tm. okoli 15. popoldne razširile po me. stu alarmantne vesti o drznem napadu kačakov na selo Lepino, ki se nahaja 5 km od železniške postaje Lipljan, kamor je bil prispel Nj. Vel. kralj Aleksander I z kraljico Marijo v ponedeljek 25. tm. Te ve. sti so prebivalstvo še posebno razburile, ker so mislili, da so kačaki hoteli demon. strirati napram kralju in da so eventual. no organizirali napad na njegovo osebo. Te vesti so se pozneje izkazale za pretir. ne. Nekateri so očitali notranjemu mini. stru vsled tega, da ni dovolj poskrbel za varnost kralja in kraljice. Vlada je skuša. la omiliti te vesti in je izdala uradna pe. ročila, ki so kratko javljala, kako je bil izvršen napad in kakšno so bili vzroki te. mu napadu kačakov na selo Lepino.

Na snočni seji ministrskega sveta je notranji minister prečital uradno obvesti. lo, ki ga je poslal sreški glavni o napadu odmetnikov na selo Lepino. Po tem poro. čilu je vodja odmetnikov Ahmed Ijaz Ra. kač 35 tovaršij napadel dne 25. tm. ob 20.30 včeraj selo Lepino. Zažgali so zalo. go šila, razvil se je velik požar ter je po. gorelo 14 hiš. Politijski komisar v Grača. ncu je z 20 orožniki prihitel prebivalstvu na pomoč ter so se odmetniki po kratkem boju umaknili v neznan smer. Prebival. stvo je še preje sadelo na nje streljati. Orožniki so v selu našli truplo enega star. ca in neke deklice. Ob sta bila ustreljena od odmetnikov. Nekl odmetnik je bil ra. njen. Razlog napadu je — osveta, ker je bil na podlagi pričevanja prebivalstva tega sela oče Ahmeda Rakača obojen na smrt in ustreljen.

Kralj je včeraj posetil selo ter se pri. jazno razgovarjal s prebivalstvom, katere. mu je nudil takoj večjo denarno pomoč. Na lico mesta so prišli tudi ostali dosto. janstveniki, ministriki predsednik Davi. dovič in general Hadžić. Na glavo vodje Rakača je razpisana nagrada 50.000 Din.

Poizvedbe.

— Pogreba se 15 letni čevljarski va. jencev Fran Miklavčič. Deček, ki je približ. no podrgumetno visok in je oblečen v selen suknišč ter črne črtaste hlače ter ima na glavi rjavno čeplo, je izginil že 27. julija in Ljubljane.

— Izgubljeno je bilo včeraj popoldne učno pismo in spričevalo. Papirje naj naj. ditelj vrne, denar si lahko obdrži. — Ru. dolf Potočnik, Gosposka ulica 3/III pri ge. Vizjak.

— Našel se je otroški dežni plašč. Izgu. bitelj ga dobi: Rožna dolina št. 233.

Železniška nesreča na Dolenjskem kolodvoru.

Ljubljana, 27. avg. 1924.

Danes zjutraj se je zgodila na Dolenj. skem kolodvoru železniška nesreča, ki si. cer ni zahtevala človeških žrtv, pač pa je povzročila precejšnjo materialno škodo. Tik pred vodom na dolenjski kolodvor je skočil s tira tovorni vlak pri. hajajoč iz vojaškega skladišča na Kodelo. vem, odkoder je vozil drva. Vsled napačno postavljenih kretnic je lokomotiva s ten. derjem vred skočila s tira. Tudi službeni voz je skočil s tira, vendar je bil tekem dopoldneva že postavljen na prago. Loko. motiva je nepoškodovana. Proga je v dol. žini 50 metrov razgarena in je vsak pro. met nemogoč. Osební promet se vrši s prestopanjem. Upati je, da bo proga po. pravičena še tekom današnjega dne in se bo lahko promet o polnoči že vršil.

Kdo je zakrivil nesrečo še ni ugotov. ljeno, uvedena pa je bila preiskava. Do. gnano je, da so bile kretnice napačno po. stavljene. Na lico mesta je prispela takoj komisija sestojeca iz inž. Mühlhausna in postajenačelnika Antosiewicza. Iz kurilni. ce drž. žel. je bilo odposlano tehnično osebje, ki je pričelo s čiščenjem proge.

Iz Celja.

—c Prijava konj in mežgov v svrhu popisnitve komorskih spiskov »A«. Mestni magistrat pozivlja z razglasom vse v mestu Celju bivaajoče lastnike konj in mežgov, da prijavijo svoje ko. nje in mežve pri mestnem uradu med 25. in 30. avgustom v sobi št. 6 med uradnimi urami, t. j. od 9.—12. ure dop. Seboj je treba prinesiti domovnico, krst. ni list in vojaški razpored. Vsakega, ki bi v določenem času ne prijavil svojih konj in mežgov, se bo po obstoječih predpisih najstrožje kaznovalo.

—c Poravnalno postopanje se je uvedlo o imovini Roze Krajnc, Alek. sandrova ulica 7. Narok za sklepanje poravnave je dne 9. sept. ob 9. uri pri okrožnem sodišču v Celju.

—c Internacionalno spedijsko tvrdko Ferd. Pelle-jeva vdova v Ce. lju sta prevzela Jan in Marija Jindra.

Iz Maribora.

—m Industrijsko obrtna razstava v Mariboru. Razstavalni konzorcij je sklenil razstavo podaljšati do 3. septembra. Do sedaj je zelo malo tujcev posešlo razsta. vo, pa tudi obisk domačinov ni baš dober. Kupčiji se sklepa kaj malo. Razstavljalec je izkazanjiš okrog 148, med temi 44 obrtni. ških valjencev. Dosti pa je še praznih prostorov, rezerviranih za tiste razstav. ljalce, ki so se sicer prijavili razstaviti, vendar pa še tega do danes niso stori. li. Inozemski razstavljalec je samo eden in sicer »Tretorn«, tovarna galoš in snežnih čevljev. Tudi iz oddaljenih krajev Ju. goslavije ni mnogo razstavljavcev. Zasto. pana je le tovarna pohištva »Vintgar«, Gorje, Drago Višnar, žgano slikarstvo, Je. senice, Franc Pinet, novo rešino ročno izdelovanje, Novi Sad, in še par drugih. Na veseličnem prostoru igra vsak večer železničarska godba, obisk pa je tudi slab, ker zadnje dneve zelo nagaja slabo vre. me.

—m Nova slovenska stenografija na mariborski razstavi. Na obrtni izložbi je razstavljen rokopis nove slovenske steno. grafije, sistem Duploye-Kovač. Ta steno. grafija, ki jo je prikožil Viktor Kovač v Mariboru za slovenski jezik, je zelo eno. stavna tako, da se jo vsakdo, ki zna do. bro slovenski, brez vsake težkote lahko in hitro nauči. Ta stenografija je geometrič. na ter ima to prednost, da se dotičnemu, ki se je naučil, ni treba očitati še posebe steno. grafije za francoski jezik. Ker ima ravo. no tiste znake za črke kakor francoska, samo pri številku je priredil avtor sam še nekaj praktičnih znakov za ponavljajo. če se številke.

—m Slovensko odkritje dr. Verstovskega. vega spomenika. V soboto, dne 23. zvečer so na pokopališču na Pobrežju na slovesen način odkrili nagrobni spomenik dr. Karla Verstovskega. Slavnostni govor je imel rav. natelj Cirilove tiskarne dr. Jerovšek. Slavi je pokojnika posebno kot zavednega narodnjaka, brez katerega bi najbrže ne imeli slovenskega Maribora. Svečan utis na številno množico je imela dr. Jerovsko. va prisega, da bo v narodnem ostru vse delo posvečeno namenu, da se ohrani št. ati slovenski značaj Mariboru. Na to pri. sego bomo gospode že v kratkem pozneje pa ponovno spominjali. Jaz sebi dobro bra. nim to prisego. Za dr. Jerovškovo je go. voril še dr. Capuder, ki je pokojnjega slavil kot pedagoga in vzor družinskega očeta. Spomenik je sicer priprost, toda krasno umetniško delo kiparja Sofiča. Pod reliefi soince, pod njim Maribor, desno deklica v roki lavorjev venci.

Turistika in sport.

— Lahkotletski miting Haška v Za. grebu. Hašk je priredil v nedeljo lahko. tiatski miting, katerega so se udeležili tudi lahkotletci in je prispel kot prvi na 1500 Deržaj (II.) v 4:56.6 in isti kot drugi v teku na 5000 m.

— Kolesarske dirke za prvenstvo Hr. vatske. V nedeljo so se vršile kolesarske dirke za prvenstvo Hrvaške in Slavoni. je. Zmagal je Gjuro Dukanović (Sokol) v 3:14.55, II. je bil Truban (Orao), III. Šoštarko (Gradj.) IV. Banek (Gradj.).

— Dubravčič, znani igralec zagr. Con. cordije je v nedeljo proslavil 15 letnico svojega športnega delovanja. Pri tej pril. ki so mu različna sportna društva poklo. nila vsakovrstna darila.

— Gradjanski je igral v Gružu proti S. K. Gruž in smagal 4:1.

Gospodarstvo.

—g Gospodarska vprašanja zadnja. Privredni Pregled, vprašuje, kako bi mogel finančni minister delati za finančno konsolidacijo, valute probleme in kako bi mogel voditi trgovinsko politiko, ko zahteva notranja politična situacija, da se kot vodja stranke peča le s to politiko? Veliko odgovornost je v zvezi s to politiko, ker je za finančnega ministra delegirala voditelja jedne politične stranke, od katerega se zahteva, da se zavzame ves za notranje politične probleme. Dokler se ti ne rešijo, nima naš privredni svet pričakovati nikakega resnega dela v zvezi s gospodarstvom. Finančna vprašanja... Kdaj pa se rešijo sedanji notranji spori? Tako, kakor jih rešuje sedanja vlada, se morajo notranja nasploh rešiti, se poopravi in bati se je najhujšega. Pri tem pa trpi in bo vedno več trpel narodno gospodarstvo. Dr. Spah zapusti za seboj kot finančni minister najslabše spomine.

—g Delo v mlinih. Ministrstvo za socialno politiko je odklonilo zahtevo mlinarjev, da bise v času žetve delalo v mlinih 8—12 ur na dan. Delovni čas ostane neizpremenjen in traja 8 ur.

—g O žetvi v Vojvodini poročajo, da bo pridelek tobaka, pese in hmelja večji nego vsa prejšnja leta. Tobak je dosegel ponekod višino človeka in listje je nenavadno široko.

—g Živinski semenj v Sarajevu se bo vršil od 21.—23. septembra. Priredi ga mestno zastopstvo s sodelovanjem privrednotrговskih institucij.

—g Italijanski kapital podpira madžarsko industrijo. Vedno neugodnejša poročila prihajajo iz Budimpešte, naznanjajoča razpadanje nekdanje cvetoče madžarske industrije in rapidno naraščanje brezposelnosti. Madžari iščejo pomoči. To dni je »Banca Commerciale Italiana« dala madžarsko-italijanski banki 50 milij. lir na razpolago v podporo industrije v deželi. Dovoljevali se bodo kratkoročni krediti.

—g Trgovina s kožami. Pričakuje se dobre kupčije z Nemčijo. Po zaključnem sporazumu začne Nemčija razvijati svojo industrijsko delavnost. Nemčija se že pojavlja z nakupovanjem drobne kože. To je važno za nas, ker so Nemci poprej mnogo te sirovine kupovali na slovenskem jugu. Kupčija bazira na dolarjih. Poročila s kožnega tržišča naznanjajo trdne cene. Iščo se težko blago 90 kg 100 kož in več. Francozi nakupujejo kozje kože. Največ se povprašuje po blagu 47—48 kg teže in to strogo kartirano.

—g Ogromni izdatki avstrijske države. Mala avstrijska država ima absolutno računano, večje izdatke kakor Jugoslavija. 7% izdatkov štrikrat tako velike. Poljske in tretjino izdatkov češkoslovske republike. Avstrija ima 6½ milijonov prebivalstva in obsega 84.000 kvadratnih metrov. Njeni izdatki znašajo na leto 729 milijonov zlatih kron, kar je nekaj izrednega za tako državo. V Jugoslaviji se računa za leto izdatkov 10.6 milijard Din, to je okoli 660 milj. zlatih kron, pa je prebivalstva 12 milijonov in zemljiškega obsega 249.000 kvadratnih metrov. Sedaj prihajajo na Dunaj delegatje Društva narodov, da se bodo z avstrijsko vlado posvetovali, kako naj bi se avstrijski budget razbremenil, da bi se ne ovirala še dalje produkcija s prevelikimi davčnimi in drugimi dajatvami. Slovenski klerikali pa neprestano lažejo našemu ljudstvu, kako nelzerno dobro je v Avstriji!

—g Prepoved uporabe žigov z avstrijsko ali ogrsko kruno ali grbom. Po naročilu in ministristva trgovine in industrije V. št. 10959, z dne 6. avgusta 1924, je ministristvo trgovine in industrije, oddelek v Ljubljani s odlokom, št. 5180, z dne 22. avgusta t. l. prepovedalo v okolici Ljubljane in mariborske oblasti uporabo vseh žigov, znakov in varstvenih znamk domačih tvornic, ki se poslužujejo v svojih znakih avstrijske ali ogrske krone ali grbov.

—g Državna trgovska akademija v Ljubljani. Vpisovanje v vse štiri letniške akademije se vrši 12 in 13. septembra od 9—12. In 4.—6. v ravateljstvu pisarni Aškercve ulice 9/II. Učenci, katerim je dovoljen ponavljalni, naknadni ali dodatni izpit, se morajo zglasiti 11. septembra toč. no ob osmih.

—g Poročilo Hmeljarskega društva za Slovenijo o stanju hmeljskih nasadov v Savinski dolini. Zalec, SHS, dne 26. avg. 1924. Množina, po že večnoma končanem obiranju srednje zgodnega hmelja zaostaja precej za ono minulega leta. Hmelj je fine kakovosti, večinoma enakšen po obliki in zadovoljiv po barvi. Pozni hmelj je pa vsled peronosporne popolnoma odpovedal; le mali del te vrste se bo obral in daje pridelek nedopadljive barve. Naša poprejš. nja cenitev letošnje množine: 12.000 stot. to se vsled neugodnega uspeha pri obiranju zmanjša za najmanj 2000 stotov. Društveno vodstvo.

—g Na gospodarskem zborovanju v Sarajevu, ki se je vršilo te dni, se je razpravljalo o izpremembi uradnega zakona, kar se tiče zastopstavljanja gozdarskih uradnikov, o konzultativnem delu jugoslov. gozdarskega Uduženja, o popularizaciji gozdarske stroke, o sušenju slavonskih hrastovih gozdov, o stanju lova in o nadaljnjem načinu eksploatacije gozdov. Skupščina gozdarskega Uduženja se je udeležila 300 gozdarjev. Navzoči so tudi delegatje češkoslovskega gozdarskega uduženja in zastopniki češkoslovskega poljedelskega ministristva.

—g Če se dva kregata... Tretji, ki se smeje vsled spora med Japonci in Američani, je Nemec. Japonci ne kupujejo nič več v Ameriki in ameriški tovarnarji računajo, da se jim bo japonski primanjkljaj znatno povečal. Japonci pošiljajo svoja naročila v Nemčijo. Zadržna dva meseca je došlo polno naročil za razne stroje in aparate. Optična industrija v Jeni in Wetzlarju dela samo za Japan. Nemška komisija skladišča v Japanu imajo izobno kupčijo.

—g Žetev in zaposlenost v Ameriki. Iz Newyorka: Poljedeljski oddelek federalne posredovalnice za delo poroča, da je pšenica žetev v Oklahomi in Texasu v glavnem končala. Dobilo se je zadosti delavcev za uspešno spravljane žetve. Pšenica polja v Kansasu so letos rabila več delavcev kot kdaj poprej. Prevažanje ljud. di h pšeničnim poljem je bilo znatno olajšano vsled znižanih vozniš. na železnicah. To dejstvo je precej pomagalo, da se je rešila letina pšenice v skrajnih severozapadnih okrajih Oklahome. Iz šestnajstih counties centralnega Kansasa, ki predstavljajo tri milijone akrov, kjer pšenica dozori istočasno, so prišli nujni klici za pomoč; potrebovali so mnogo žančev, in do bili so jih. Da se izvrši žetev 14 milijonov akrov pšenice v Texasu, Oklahomi in Kansasu, je bilo treba najeti 60.000 delavcev izven drugih držav. Za temi državami prihaja na vrsto Nebraska, kjer se žetev še daj vrši. Specialni agentje poljedelskega oddelka federalne posredovalnice (U. S. Emplomenty Service) so nastanjeni po raznih mestih te države. Glavni stan je v Omahy na Court House. Po žetvi v Nebraska pride kot prihodnja na vrsto država South Dakota, kjer se bo potrebovalo mnogo tisoč delavcev. — F. L. I. S.

—g Letošnje letine v Ameriki. Iz Newyorka: Po prorokovanjih poljedelskega departamenta bo letos mnogo več jabolk, breskev, hrušk in grozdja v vzhodnih in južnih državah kakor znaša navadni pridelek. Skupna letina jabolk v Združenih Državah se pričakuje, da bo znašala letoš 196 milijonov bušelnov, torej skoraj ravno toliko kot lani. Letina breskev bo izredno dobra na vzhodu, v Kaliforniji pa za 18 odst. manjša od lanske. Newyork pričakuje precejšnjo letino, čez 2.500.000 bušelnov, in New Jersey še nekaj več. Pennsylvania bo imela le za 10 odstotkov manj od predhodnega rekorda. Virginia in West Virginia pričakuje največje letino breskev izza 1. 1915. Letina hrušk v Združenih Državah bo letos izredno dobra, skoraj 18 in pol milijona bušelnov. To je toliko, kot se ni še nikdar pridelalo razun 1. 1922. Kot za breskve bo letina hrušk sploh dobra na vzhodu in jugu, precejšnja do lahke v severocentralnih državah in lahka na zapadu. Kar se tiče grozdja, površina cenitev sodi, da bo ves letošnji pridelek grozdja v Združenih Državah znašal 1.869.000 ton. F. L. I. S.

—g Nabava živine iz Švice. V švicu odpotuje komisija ministristva poljoprivrede in voda radi nabave živine za naše državno-poljedeljske svrhe.

—g Sueški kanal. Po sklepu poslovnega leta 1923. so se zvišali obratni dohodki na 419.250.419 frankov, dočim so se obratni stroški znižali na 58.478.955 frankov, tako da je čistega dobička 360.771.463 frankov. Po raznih odpisih pride v razdele 287.797.318 frankov.

—g Špečijelnih trošarin, ki se pobirajo le v nekaterih pokrajinah naše države, se je nabralo od 1. junja lani do konca marca t. l.: V Srbiji 184.157 Din v Bosni in Hercegovini 74.830, v Dalmaciji 2.489.514, na Hrvatskem 7.659.252, v Sloveniji 12 milijonov 050.557 in v Vojvodini 10.595.620 Din. Kdaj se izenačijo špečijalne trošarine?

—g Jadranski kongres. Povodom posete angleške mornarice v naših vodah in takratnih pomorskih svečanosti se je vršila v Splitu konferenca vseh poklicanih zastopnikov pod predsedstvom g. Blankinija, na katerem se je zaključilo, da se priredi jadranski kongres, ki bo nekak jadranski parlament, na katerem se bodo razpravljali vsi jadranski problemi. Ožje zborovanje glavnih odborov bo v Zagrebu prihodnji mesec in takrat se določijo program in referati za kongres. Vse potrebno se razglasi potem v listih.

—g Izdelan načrt. Komisija, ki je imela nalogo, da sestavi zakonski načrt o privrednem svetu, je svoje delo dokončala in odposlala en izvod ministristskemu svetu v pregled.

—g Zahteve izvoznikov mesa. Ministristvo saobračaja je dobilo vlogo izvoznikov mesa, ki zahtevajo, da se zniža tarifa za prenos mesa, ker sicer vstavijo izvoz svojih produktov na zunanja tržišča radi previsoke sedanje prevorne tarife.

—g Živinski trg na Dunaju. Na živinskem trgu na Dunaju 25. avgusta je bilo 2875 glav goveje živine; iz Jugoslavije 739, največ iz Romunije 990; domače živine je bilo 446. Cena za kg žive teže: vola 14 od 18.000 do 21.000 K, srednji od 14.000 do 17.000 K, bik 14 od 14.000 do 17.000, krave od 12.000 do 15.000. Potek trga živahen. (Poročilo trdnice Predovič Brigljevič & Co Wien III, A. Marx.)

—g Dobave: Dne 4. septembra t. l. se bo vršila pri intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani druga javna ustmena licitacija glede dobave 1 milijon kg ovasa. — Dne 20. septembra t. l. se bo vršila pri upravitelju Pomorske oblasti v Bakru ofertalna licitacija glede dobave 554 komadov zimskih sukenj iz temnega modrega sukna za svoje nameščence. — Dne 23. septembra t. l. se bo vršila pri ravateljstvu državnih železnic v Zagrebu ofertalna licitacija glede dobave 15.000 kg broncene kovine s 85% bakrom, 1000 kg čistega angleškega cina in 20 kg fosforne bronca. — Dne 17. septembra t. l. se bo vršila pri rav. nateljstvu državnih železnic v Subotici ofertalna licitacija glede dobave tiskarske barve. — Dne 17. septembra t. l. se bo vršila pri ravateljstvu državnih železnic v Zagrebu ofertalna licitacija glede dobave različnih čepčev. — Dne 30. avgusta t. l. bo prodala kr. direkcija šum v Ljubljani izdelan smrekov les za tehnično uporabo. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

—g Dobava mesa. Pri intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani se bo vršila dne 22. avgusta t. l. ponovna javna ustmena licitacija glede dobave mesa za ljubljansko garnizijo. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

—g Cene blaga v Rusiji naraščajo. Po poročilu ljudskega komisarja za notranjo trgovino v sovjetski Rusiji se je meseca julija na vsem ozemlju sovjetske zveze cen na blaga zvišala za 5 in pol odstotkov. Zvišanje zadeva predvsem poljedeljske produkte.

—g Dobava pisarniškega materiala. Dne 1. septembra t. l. se bo vršila pri rav. nateljstvu državnih železnic v Sarajevu ofertalna licitacija glede dobave različnega pisarniškega materiala. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

—g Dobava drv za kurjavo. Dne 5. septembra t. l. se bo vršila pri komandi 8. žandarmerijskega polka v Ljubljani ustmena licitacija glede dobave drv. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrt. zbornice v Ljubljani na vpogled.

Bošji Zvan:

Čevapčiči.

(Slika z vselejma.)

— Čevapčiči-i-i-i-i, friški, vruči čevapčiči...

Vili sinko Bosne ponosno se je odločil, da s vsakako posleti ljubljanski vlesajam, in si je postavil ob promeniadi na veseličnem prostoru svoj »paviljon«, ki po svoji zunanosti ni nudi sicer očem nobenega estetičnega užitka, zato pa je bil oni preko, kjer so razstavljene francoske dišave, toliko lepši.

Prišel sem mimo in postal. Do vsiljivosti postrežljivi čevapčičar mi je zapel naravnost v uho: Čevapčiči-i-i-i-i, gospodine, poslužite se, kaj takega še niste jedli. Čevapčiči za lukom, pravim vam, angelska jed, gospodine. — In že je hotel natakniiti na obeljeno palčico »tri komada«, pa sem se nenadoma spomnil, kako mi je neki znanec, profesor, pravil, da si je svojčas na potovanju po Bosni pokvaril želodec samo od tega, ko je gledal, kako mu pripravljajo pravoveren Bosanec črno kavo.

Tako-le je bilo. Mojemu zncancu se je strašno zahotelo škodelico prave, pristne turške kave. Pa je pristopil h kafedžijevemu šotoru in naročil. In kafedžija mu je začel pripravljati turško kavo, pa jo je pripravil tako-le: Vzel

je malo škodelico brez ročke in jo pričel čistiti, ker se je po tej škodelici še zelo dobro dalo sklepati, da je nedavno nekdo srebali iz nje pristno črno kavo. In se je vrli kafedžija nekoliko okrenil ter skrivaj spustil malo lastne sline v škodelico, potem pa je z nekoč brez dvoma belim robom predpasnika temeljito obrisal malo prostornino škodelice. Med tem pa je na priročnem urejenem ognjišču vrela turška kava. Takrat smo imeli še sladkor v stožcu in ga je bilo treba razbiti v manjše kepe, ako smo ga hoteli uporabiti. Tudi kafedžija je razpolagal s takimi kepmi, ki pa so bile še vseeno predebele in jih je bilo treba razdeliti še v manjše kepe. Z rokami lomiti ali drobiti pa se te sladkorne kepe ne dajo. Da bi jih s kamnom delil, tudi ne gre zaradi navzočnosti boljšega tučca, ali kladiva ali kakšne pripravne stvari ni pri rokah. Iznajdljivi kafedžija si je znal pomagati na zelo enostaven način. Zinil je in potisnil med zdrave zob dobrešen kos sladkorja, malo zamizal, krepko stisnil in že se mu je vsula iz ust potrebna množina sladkega kavinega dodatka, ki ga je znal spretni dolgomuščar naravnost ženjalno prestreči v nastavljeno škodelico, in takoj na to je naliil v no črne kave ter jo ponudil mojemu zncancu.

Siromak, moj znanec, namreč, je stal ves bled in čakal.

— Izvolite, gospodine, gotovo je!

Da bi bil v tistem trenutku kdo pripeljal mojemu zncancu krepko zaušnico, bi jo raje prenesel, kakor pa se lotil naročene turške kave. Kot olikanemu človeku, ki je poleg tega še človek lepih manir, mu je bilo silno neprijetno, da bi odklonil pripravljeno kavo, a v srcu je napravil trden sklep, da je ne pokuši. — Srečna misel mu je padla v glavo. Nenadoma se je nagnil naprej in »slučajno« prevrnil namenjeno mu škodelico s kavo. Bosanec se je malo nakremžil, moj znanec pa je plačal in odšel. Ni mu prišlo na misel, da bi ponovno naročil turško kavo.

Mogoče je, da se čevapčiči pripravljajo na manj kompliciran način, kakor turška kava, vendar se nisem mogel navdušiti za to specijaliteto, vkljub okolnosti, da je moj čevapčičar cvril svojo angleško jed takorekto pod visokim pokroviteljstvom. Upravi vselejma je bil namreč možakar priporočen od neke zelo odlične osebe, ki je po izpovedbah otožnega Bosanca velika prijateljica njegovih čevapčičev in čevapčičev v obče.

— Ne bomo tedaj »ovaj put« ništa? se je začudil, ko sem mu mignil, naj si ne prizadeva, da mi postreže.

— Jok, sem kategorično odvrnil. V tistem hipu pa so se ustavile kraj mene tri gracije, od katerih je neznan-

To in ono.

Iz preteklosti naših domačih živali.

V davnih davnih časih se je pojavilo na zemlji zelo čudno bitje — pračlovek, ki je bil po fizični moči sicer podoben drugim sorodnim bitjem, po umstvenih sposobnostih pa je kraljeval nad njimi. To novo bitje v stvarstvu je zmagovalo v borbi za obstanek ter je polagoma ukrotilo vso prirodo; tako se je razvila človeška kultura. Naravno, da je moral pračlovek sprejemati kot hrano od narave to, kar mu je pač sama nudila. Hranil se je sicer z različnimi jagodami in z zrnjem rastlin, toda njegovo glavno opravilo je bil lov. Iz teh dveh virov njegove prehrane je nastalo pozneje poljedeljstvo in živinoreja.

Pogosto se je pripetilo, da je ujel na lovu mlado žival. Prirojena radovednost ga je gnala, da ne ubije živali, temveč jo vzame v svoj brlog in redi. Bili so tudi slučaji, da se je žival sprijaznila s svojo usodo in potrpežljivo prenašala robstvo. Tako so se pojavile domače živali. Ker so se vsa pračloveška plemena pečala z lovom, imamo pri vseh domačih živalih po največ prazivali, ki so bile udomačene v raznih krajih. Pozneje so prišla ta plemena v kontakt in se menjala med seboj tudi ukročene živali. Ta proces se je nadaljeval in dandanašnji je zelo težko dognati, odkod izvira ta ali ona vrsta domačih živali. Pozitivno lahko trdimo samo to, da je pračlovek ukrotil ujete živali mnogo prej, nego se navadno misli. Avstralski divji pes dingo je podvijani domač pes, ki je prišel tja kdove odkod davno pred odkritjem Avstralije. Vse dežele so dale svoje predstavitelje med ukročene živali. Evropa je dala nekatere pasme konj, raco in gos, Afrika osla in mačko, Amerika lamo in morskega prašička. Indija kokoši in goloba. Rogate živali izvirajo deloma iz Evrope, deloma iz severne Azije in Indije. Koza je doma v Mali Aziji. Psi pa predstavljajo tako mešanico krvi različnih prazivali, da je zelo težko dognati njihov rodovnik. V njihovi krvi so zastopane mnoge prazivali iz Evrope, Amerike, Azije in Afrike.

Pračlovek ni zavedno izbiral najlepših živali, pač pa je obdržal pri sebi podzvedno samo tiste, ki so mu najbolj ugaljale bodisi po zunanosti ali po lastnostih. Na ta način ni prežl niti slučajnega pojava imutacije. Iz teh imutacij so se razvile čisto nove neznane vrste živali. Na posameh vrstah, ki so doma pri raznih človeških plemenih vidimo tudi znake psihologije in posebnosti dotičnega plemena. Odkoder imajo Francozi udomačenega kanarčka, se razlikuje od kanarčkov pri drugih narodih po pestri barvi perja in gizdavosti tlesa, kar Francozi zelo cenijo. Nemški kanarček je izgubil to lepoto in gizdavost, zato pa velja za najboljšega pevca. Kitajsko nagnenje k majhnim gizdavam in čudnim živalcem je imelo za posledico, da so med domačimi živalmi na kitajskem čudovite ptice, ribice, miške, psički in mačice. Zelo mnogo zaslug za domače živali so si pridobili Indijanci. Njim se imamo zahvaliti za kokoši. Divje kokoši žive v večjih skupinah, katerih vsaka ima svojega petelina, v džunglah Indije in na otoku Ceylon. Nekatere vrste domačih kokoši so še zelo sorodne divjim, druge pa so se prilagodile načinu življenja med ljud. in niti ne spominjajo več na svoje divje sestrice. Zlasti Angličji imajo v tem izviru mnogo zaslug. Dandanašnji poznamo velike domače kokoši, ki tehtajo 8—9 kg in piščance po ¼ kg. So tudi take vrste, ki bi brez človeške pomoči izginitile. To so kokoši, ki jajca samo znesejo nikoli pa ne valje. Slične vrste poznamo tudi med golobi. Tako n. pr. ne morejo mladčiči neke posebne vrste golobov preključati lupine, ker imajo preslabe kljune. Če bi ne bilo skrbne človeške roke, ki jim pomaga iz lupine na svet, bi mladčiči poginili. Te vrste »kulturni« golobje nas spominjajo kulturnih žensk, ki brez babice in zdravnika ne morejo poroditi.

Med domačimi živalmi opažamo splošen pojav, da so postale v primeri z divjimi predniki bolj neumne. To si zelo lahko dišalo po parfumu. Bile so nadvse zgovorne in kar niso mogle prehaliti paviljona »K«, kjer jih je vlijudni zastopnik francoske trdnice parfumov zastopil »našprical«. Pri tej priliki sem opazil, da se posnetiki vselejma skrajno netesano vedejo. Ko so namreč promenirali mimo naše skupine okoli čevapčičarja, so se jeli spogledovati, kihati, kašljati, in neki šimi-človek si je celo dovolil indiskretno vprašanje, kam so bile te tri namočene, da tako nebeško lepo dišijo. Odgovora seveda ni dobil in gracije tudi niso imele časa, da bi reagirale na opazke mimoidočih, ker so med tem že prav pridno zobale slastne čevapčiče s čebulo. In v najkrajšem času je spolzelo devet okusnih čevapčičev po nežnih grlih treh brhkih dečel. Bosanec je bil ves srecen in so ga njegove »odjemalke« spravile še bolj iz sebe, ko so se hotele nazorno poučiti o prirejanju te zares izborne pečenke. To priliko je dobrohotni sin Bosne takoj porabil in dal vsem treni slovesno zagotovilo, da lepi ženin najraje jedo čevapčiče in da so baš čevapčiči ono skrivnostno sredstvo, ki povzroča telesno lepoto. Na dušo nimajo nobenega vpliva. Toda kaj duša!

Bomo plačale, so se slednjič odločile. Skoro istočasno pa se je izvil eni izmed njih pridušen krik.

— Bomo plačale, so se slednjič odločile. Skoro istočasno pa se je izvil eni izmed njih pridušen krik.

ko pojasnimo. Človek je skrbel za živali, redil jih je in ščitil pred sovražniki. Divja žival se mora sama braniti in iskati hrane. Neisprosnna borba za obstanek je razvila pri nji višjo inteligentnost. Človek na te lastnosti ni pazil in zato so polagoma pomajale. Pa tudi v tem slučaju velja prislovica, da ni pravila brez izjeme. Pes je potreboval človeka samo radi njegove umstvene sposobnosti. Človek je naučil psa loviti divjačino in varovati hišo. Cela stoletja so ljudje izbirali najboljše in najbolj inteligentne pse, in zato so nekatere vrste psi bolj inteligentni, kakor drugi. So tudi taki psi, pri katerih vidimo na prvi pogled, da vse razumejo in da jim manjka samo dar govora, pa bi razodeli človeku svoje misli.

KAKO SO SE ZABAVALI AMERIKANCI V FRANCIJI.

Povodom olimpijskih iger je prihitelo v Francijo nebroj Amerikancev. Športnikov in nešportnikov. Največ je bilo takih, ki so imeli dolarje. In tem ni manjkalo zabave. Nekaj francoski list piše o ekscentričnih pustolovcih, ki so jih uganjali Američani v letovišču Deauville. V naslednjem podajamo par sličic iz življenja sinov dežele dolarja:

Nekoga dne so Amerikanci — bilo jih je 8 — ukradli vsa policijska kolesa, kolikor so jih pač našli, jih zanesli na morski breg in jih pustili tam ležati. Ko je nastopila plima, so bila vsa kolesa uničena. Policisti so seveda godrnjali, potolažili pa jih je dolar...

Drugi dan pa se je vseh osem vtihotapilo v oddelek za ženske, tam so se slekli do nagega in se kopali pred presenečenimi damami. Policija je zopet zatisnila eno oko, kajti so bili Amerikanci in so imeli dolarje...

Drugi dan so se znašli že na vse zgodaj v hotelu »Normandie«. Pobrali so vse pred vratmi hotelskih sob stojčke čevlje, pripravljene za snajenje, jih med seboj zmešali in nekatere postavili pod postelje dam, katerim sploh niso pripadali. Del čevljev pa so uporabili za razbijanje ogle dal in šip. Rekli so, da mečejo flek. Tak »disk« je priletel v nos nekoga Andreja Citroena, ki je baš igral za veliko vsoto. Vseled silnega udara je prišel monsieur Citroen iz ravnotežja in je padel. Ker na nesrečo ni nikoli sama, se ji je pridružil še drugi. Citroen je namreč istočasno »padel« pri igri in z njim je padlo tudi 250.000 frankov.

Ker se je plačilni natakari pritožil radi obnašanja Amerikancev pri lastniku hotela, so mu Amerikanci obljubili »kravro maševanje«. In res, nekoga jutra so ga našli letoviščarji privezanega na mučilni kol, bil je ves tetoviran in poslikan in po glavi gladko obrit. To je bilo maševanje. Amerikanci so uganjali še razne druge neumnosti, dokler jim ni upravlja letovišča na precej odločno namignila, da lahko gre do. Potegnili so še popreje iz žepov svoje listnice z dolarji, poravnali vso škodo; tatovirani plačilni je postal preko noči bogataš in so šli. Znašli so se v Parizu, kjer so nadaljevali enumnosti...

Hm, če ima človek dolarje, si jih lahko privoščil.

KAKO BO NA SVETU L. 3000?

Če se bo prebivalstvo sveta množilo v isti meri kot dosedaj, tedaj bo zemlja v letu 3000 prenapolnjena. Število prebivalstva bo znašalo takrat 700 milijard. To prognozo je postavil angleški univerzitetni profesor John W. Gregorij, ki v podkrepitve svoje trditve navaja:

Od leta 1906 do 1910 se je število prebivalstva povečalo v dvojni meri nego v preteklih 60 letih. To pomeni, da bo imela zemlja v letu 2050 največje število prebivalstva, ki ga bo mogla še preživeti. Leta 3000 pa ne bo več prostora za ljudi na svetu, kajti njih število bo naraslo na 760 milijard in napolnili bodo zemljo do zadnjega kotička.

Profesor Gregory proročuje tudi strašno usodo belega plemena »Borba za obstoj« za razziženje lastnega ozemlja, ki je bila tudi eden glavnih vzrokov svetovne vojne, bo v prihodnjih stoletjih še hujša in grozovitejša. To bo borba na življenje in smrt med belim plemenom in ostalimi. Kakor je videti gleda profesor Gregory skozi črna očala v bodočnost.

— Zgubila sem torbico, v kateri imam denar. — Pa so morale biti že slabo dogovorjene, kajti takoj jo je opozorila prijateljica:

— Saj jo imaš vendar v roki.

S tresočo roko je začela prva iskati in brskati med raznim papirjem in razglednicami, ki jih je imela stlačene v ročni torbici. Vidoma je izpreminjala barvo.

— Potem sem pa denar izgubila — je skoro sugestivno ugotovila. Postala je nezgodovoljna nad lastno zadrego.

— Jaz nimam nobenega ficka, je mirno sporočila druga. Presenečeni čevapčičar se je ozrl, da čuje, kaj bo izjavila tretja. Toda te že ni bilo nikjer. — Naenkrat sta se spomnili ostali dve, da jo kaže vsakogar poiskati, in sicer takoj, da mož ne bo čakal in da si ne bo »kaj mislil«...

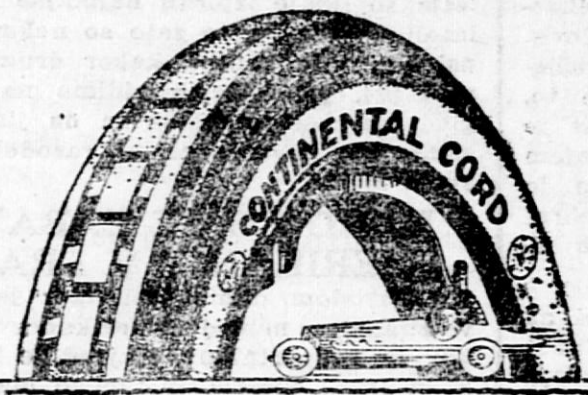
Zasukali sta se na petah in se pomestili med vrvež, kjer je malo prej utonila tretja tovariška. Vrli Bosanec pa je to pot neoprostovoljno brezpalno pogostil s čevapčiči troje nadebudnih krilatih bitij in je naslednji dan, kot da se ni ničesar zgodilo, vabil in klical mimodolce:

Čevapčiči, friški, vruči čevapčiči, gospodo, izvolite za lukom...

MAGGI-jeva zabela dopolnjena za 25 do 50 % ceneje! MAGGI

Ne zavrzite torej Vaše izpraznjene MAGGI-jeve steklenice, temveč dajte si jo od Vašega trgovca po znižani ceni zopet napolniti! Za to so pripravne samo MAGGI-jeve steklenice št. 0, 1, 2 in 3.

Pazite na to, da se Vaša seboj prinesena prazna steklenica samo iz te velike MAGGI-jeve steklenice dopolni.

Vse največje svetovne dirke so bile dobljene na Continental Cord-u kateri je najsigurnejši, najtrpežnejši, najhitrejši in poleg tega v dnevi uporabi najcenejši

Dne 24. avgusta 1924
Pri avtomobilski

gorski tekmi

nad Vrhnike pri Ljubljani je zmagal g. Jos. Jurca

pneumatiki.

Pri avtomobilski dirki

čez Klausen (Solca)

je bil prvi Merc, drugi Rützel

oba na Conti Cord.

Sedem prvih daril v vseh kategorijah —

usi na Conti.

Glavno zastopstvo za Slovenijo:

VIKTOR BOHINEC, Ljubljana,
Dunajska cesta 21. 5585

Drva

hrastova in bukova, odpadke od parketov po znižani ceni dostavlja na dom parna žaga

V. Scagnotti, Ljubljana
za gorenjskim kolodvorom.

Pisemski

papir

priporoča

Narodna knjigarna.

STEZNIKE

(moderco)

po životni meri priporoča

Ana Butter

Dunajska cesta 6-II
v hiši lekarne Piccoli.

Strešno lepenko prvovrstno

Kontinental (Kontinentallederapp)

dobavlja takoj v vsaki množini

najceneje 5278

Jos. R. Puh, Ljubljana,

Gradaška ulica 22. Telefon 513

Josip Petelinc

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

Priporočamo na veliko in malo galanterijo, nogavice, razne sukanec, gumbe, čipke, vezeno, sprehajalne palice, kravate, srajce, čevljarske in krojaške potrebščine.

Najnižje cene. Postrežba točna.

Vsem

ki hočejo dobro kavo piti, priporočamo izvrstno našo pravo domačo

kolinsko cikorijo.

Poslovodja

zmožen samostojno voditi novo parno pekarno, se išče proti položitvi kavetje s 1. septembrom 1924. Pisemne ponudbe pod „Poslovodja“ na oglasni zavod Sušnik, Maribor. 5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

5584

Za odgovore uprave naj se priloži 1 dinar. Plačuje se vnaprej.

MALI OGLASI

Cena malih oglasov vsaka beseda 50 para. — Najmanjše pa Din 5.—

Službe

Vajenec

za tapetniško obrt — se sprejme proti takojšnji plači. — Rudolf Radovan, Ljubljana, Krekov trg 7. 5540

Potnika

za Slovenijo, le izučena galanterista — sprejme takoj tverka Henrik Kenda, Ljubljana. Ozira se le na osebne ponudbe. 5550

Sprejem vajenca

zdravega in krepkega za mizarstvo obrt, pri svoji oskrbi. — Matija Andlovic, mizarstvo in zaloga pohištva, Ljubljana, Višdovdanska cesta 6. 5569

Prodajalco-manufakturstinjo

sprejem v trgovino z mešanin blagom. — Pavel Kunstek, Šturje, n. Ajdovščina, Julijka Bečija. 5582

Postrežkinja,

pridna in poštena — se sprejme k mali družini za čas od 10. do 2. ure popoldne. Prednost imajo one, ki stanujejo blizu cerkve Srca Jezusovega. — Naslov pove uprava Narodae. 5543

Spreten potnik

za veletrgovino z galanterijskim in trikotajnim blagom — če mogoče na Kranjskem in Hrvaškem že uveden — dobi takoj mesta. — Ekspert „Luna“ Maribor, Aleksandrova c. št. 19. 5566

Strojniki

za 140/200 HP Lanzovo lokomobil, zmožen ključavničarstva in železovrtlarstva — se sprejme. — Ponudbe s prepisom spriceval pod „Trezen“ in zmožen strojnik/5504 na upravo „Slov. Narodae.“

Gaterista

k polnojarmeniku — išče „Globus“, konzervna tovarna d. d. na Vrhniki. Prednost imajo samci. — Plača po dogovoru. Stanovanje da tverka. Nastop takoj. Reflektira se samo na prvovrstne moči, ki so delali v velikih obratih. 5536

Gospodinja,

ki je tudi kuharica, ter zna voditi vse vrtnarske in poljske posle ter se spozna v vsem, kar je potrebno za samostojno vodstvo gospodinjstva na graščini — se sprejme za takojšnji nastop. — Ponudbe pod „Št. 555/5532“ na upravo „Slov. Narodae.“

Stanovanja

Soba,

mehlovana ali nemehlovana — se odda. — Naslov pove uprava „Slov. Narodae.“ 5577

Lepo opremljeno zračno sobo

v sredini mesta, s posebnim vzhodom, električno razsvetljavo, souporabo kopalnico, event. z vso cskrbo, išče gospod. — Cena postranska. — Ponudbe pod „Zračna soba 5575“ na upravo „Slov. Narodae.“

Prodaj

Ostale slamnike,

nakitene in prazne, prodajam po lastni ceni. — Horvat, Ljubljana, Stari trg 21. 5300

Sokali

Trgovina

z vsem inventarjem — na prometni točki na periferiji Ljubljane — se takoj prodaja. — Naslov pove uprava „Slov. Narodae.“ 5580

Trgovski lokal

z opravno vred v sredini Ljubljane — se takoj odstoji proti primerni odškodnini. — Ponudbe pod „Ugodna prilika 4315/10 5556“ na upravo „Slov. Narodae.“

Veliko klet,

(ca. 15 x 4 m), pripravno za vinsko zalogo (na periferiji v Ljubljani) — iščemo za takoj. — Ponudbe z navedbo najemnine in drugih pogojev — pod „Klet“ na Aloma Company, Ljubljana. 5572

Nepremičnine

Proda se hiša

z velikim vrtom v bližini mesta. — Stanovanje (tri sobe, kuhinja in druge pritlikline) kupcu takoj na razpolago. — Naslov pove uprava „Slov. Narodae.“ 5586

Graščino

s posestvom išče Gospodarska pisarna Josip Trbuč, Ljubljana-Glince. 5462

Nova hiša

(dve sobi, kuhinja, dve jedilni shrambi, hlev ter 5000 m² vrta) se prodaja. — Naslov pove uprava „Slov. Narodae.“ 5581

Hišo v Ljubljani,

tudi v predmestju, s prostim stanovanjem kupi gorški begunc. — Ponudbe pod Gorican/5579 na upravo „Slov. Narodae.“

Enonadstropna hiša z vrtom

in zemljiščem se po jako ugodni ceni takoj prodaja. — Poizve se v Ljubljani, Opekarska cesta 10. 41/T

Resnim kupcem

vil, stanovanjskih, trgovskih, gostilniških in obrtnih hiš in posestev, graščin, kmetijskih posestev, mlinov, žag in stavbnih parcel — nudi največjo izbiro Realiteta pisarna „POSEST“, d. z o. z. v Ljubljani, Sv. Petra cesta 24. 55/T

Razno

Damski plašči

in kostumi po meri. Najnovejši modni časopisi na razpolago. — I. Kvas, Florijanska ulica 3. 5578

Perje,

kokoške, račje in gosje, kuh, oddaja vsako množino po zmerni ceni. — Tverka E. Vajda, Čakovca. 52/T

V popolno oskrbo

se sprejmejo trije mlajši dijaki (dijakinje). Komgresni trg 3/II. 5434

„Wertheim“ blagajne

priporoča — Ljubljanska komerc. družba, Ljubljana, Bleiweisova cesta 18. 3476

Gostilničarjem in restavratierjem

se priporoča za nakup papirnih servietov tverka M. Tičar, Ljubljana. 3592

Beli klobuki

oblike, od 160 do 200 dinarjev, dvobarvni 170 dinarjev, različne druge barve 150 Din. — Horvat, Stari trg 21. 5301

Trboveljski premog in drva

dobavlja DRUŽBA ILIRIJA Ljubljana Kralj. Petra trg št. 8. Plačilo tudi na obroke. Telefon 220. 272

Znižane cene otroških vozičkov,

dvokoles, malih pomožnih motorčkov ter raznih motociklov in šivalnih strojev ter pnevmatike — „TRIBUNA“, F. B. L. Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. — Sprejemajo se v popolno popravilo za emajliranje z ognjem, popravila dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni drugi stroji. Prodaja se tudi na obroke. Ceniki franko. 46/T

Zastopnike

ki so dobro uvedeni pri industrijah itd., iščemo za razpečevanje prvovrstnega gasilnega aparata „KNOCK-OUT“ po vseh večjih krajih v Sloveniji. Mexida d. z o. z., Ljubljana, Kolodvorska ulica 34-II

Javna dražba.

V petek, dne 29. avgusta 1924 ob 8. dopoldne se bo na sodni dražbi v Sloimskovi ulici 5 (avtogaraža Štupica) prodajal

avto

znamke Neckarsulm 7/12 HP, izključna cena Din 3330.—. 5554

IVAN ZAKOTNIK LJUBLJANA

Dunajska cesta 46

Telefon 379 mestni tesarski mojster Telefon 379

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrešja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje itd. Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga. 28 Tovarna furnirja.

Za PRVOSTRSTNI PISALNI STROJ z IZMENJALJOČIMI ČRKAMI in TEHNIČNIM PAPIRJEJEM so odstoji

generalno zastopstvo za provinco

samo prvovrstnim dobro uvedenim tverkam.

V obzir pridejo: 1. Stara Srbija, 2. Hrvaška, 3. Slovenija, 4. Vojvodina, 5. Dalmacija, 6. Srem, 7. Bosna-Hercegovina, 8. Črna gora.

Cenjene ponudbe pod „Generalno zastopstvo Za-2863“ na Publicitas d. d., oglasni zavod, Zagreb, Gunduličeva ulica 11. 5576

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

Dunajska cesta št. 4 (v lastni stavbi)

KAPITAL in REZERVE Din 18,300.000.—

∴ Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje ∴

Brzjavlj: Trgovska

Telefoni: 139, 146, 458

POPRUZNICE:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

EKSPOZITURE:

Konjice
Meža-Dravograd

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.